

Møte torsdag den 4. mai kl. 10

President: C a r l I . H a g e n

D a g s o r d e n (nr. 68):

1. Interpellasjon fra representanten Gunvor Eldegard til nærings- og handelsministeren:

«Ein aktiv bruk av god design innan produkt- og tenesteutviklinga kan ha stor betydning for norsk næringsliv si lønnsemd og konkurransekraft. Norsk Designråd spelar ei viktig rolle i denne samanhengen. I Soria Moria-erklæringa står det at Regjeringa vil greie ut ei næringsretta designpakke.

Kva vil statsråden gjere for å følgje opp dette, og for å medverke til at næringsretta design i større grad kan bli eit strategisk verktøy for eit meir innovativt norsk næringsliv?»

2. Interpellasjon fra representanten Jan Bøhler til justisministeren:

«Siden 1980-tallet har det vært begått mange alvorlige kriminelle handlinger som av politiet og media har blitt knyttet til gjenger omtalt som A-gjengen, Youngguns, B-gjengen mfl. Det handler om hevn- og voldshandlinger, ran, svindel, kidnappinger, narkotikaomsetning, skyteepisoder og endog mord. Disse mafiapregede gruppene skal ifølge beskrivelsene ha et stort antall medlemmer og særlig rekruttere i enkelte minoritetsmiljøer i Oslo. De er bygd opp med harde indre kjerner og mange tilknyttede medløpere i lukkede hierarkiske strukturer, som er vanskelige for politiet å avdekke. Det er svært alvorlig om slike bander får befeste seg over tid. Det kan skape et inntrykk av at samfunnet ikke evner å få bukt med organisert kriminalitet, og at vi mangler ressurser og gode nok metoder.

Hvordan vurderer statsråden situasjonen, og hvilke tiltak kan settes inn for å stanse bandenes virksomhet på en effektiv måte?»

3. Innstilling fra justiskomiteen om tilleggsbevilgning på statsbudsjettet for 2006 i forbindelse med nye undersøkelser av fiskefartøyet «Westerns» forlis 6. februar 1981 (Innst. S. nr. 129 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 41 (2005-2006))
4. Referat

Presidenten: Fra Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Unions 114. konferanse i Nairobi foreligger permisjonssøknad, undertegnet av delegasjonens leder, stortingsrepresentant Finn Martin Vallersnes. Søknaden gjelder permisjon i tiden fra og med 9. mai til og med 16. mai for representantene Ingrid Heggø, Espen Johnsen, Magnhild Meltveit Kleppa, Thore A. Nistad, Heidi Sørensen og Finn Martin Vallersnes.

Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Første vararepresentant for Oppland fylke, Synnøve Brenden Klemetrud, er forhindret fra å møte på Stortinget i tiden fra og med 9. mai til og med 14. mai, under repre-

sentanten Espen Johnsens permisjon, på grunn av utenlandsopphold.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Oppland fylke: Morten Ørsal Johansen, Stein Knutsen og Synnøve Brenden Klemetrud

For Oslo: Akhtar Chaudhry

For Rogaland fylke: Siri A. Meling og Trond Lode

For Sogn og Fjordane fylke: Cecilie Thaulø Løvlid

2. Morten Ørsal Johansen, Stein Knutsen, Synnøve Brenden Klemetrud og Siri A. Meling innvelges i Lagtinget for den tid de møter for henholdsvis Thore A. Nistad, Espen Johnsen og Finn Martin Vallersnes.

Presidenten: Representanten Kåre Fostervold vil fremsette et privat forslag.

Kåre Fostervold (FrP) [10:03:58]: På vegne av representantene Øyvind Korsberg, Jørund Rytman og meg selv har jeg den glede å fremme forslag om å opprette et samarbeidsprogram for å redusere skjemabelastningen for næringslivet og offentlig sektor.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 15.00, til dagens kart er ferdigbehandlet.

Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Interpellasjon fra representanten Gunvor Eldegard til nærings- og handelsministeren:

«Ein aktiv bruk av god design innan produkt- og tenesteutviklinga kan ha stor betydning for norsk næringsliv si lønnsemd og konkurransekraft. Norsk Designråd spelar ei viktig rolle i denne samanhengen. I Soria Moria-erklæringa står det at Regjeringa vil greie ut ei næringsretta designpakke.

Kva vil statsråden gjere for å følgje opp dette, og for å medverke til at næringsretta design i større grad kan bli eit strategisk verktøy for eit meir innovativt norsk næringsliv?»

Gunvor Eldegard (A) [10:05:41]: Det er godt dokumentert at ein aktiv bruk av god design innanfor produkt- og tenesteutvikling kan ha stor betydning for næringslivets lønnsemd og konkurransekraft. Allereie i budsjettframlegget i fjor haust viste Regjeringa vilje til å satsa på design ved å auka tilskotet til 25 mill. kr. Dette har gjort det mogleg for Norsk Designråd å utvida den strategiske satsinga på design.

Det er nok kanskje slik at mange av oss tenkjer på design som noko fordyrande, noko kosmetisk som først og

fremst påverkar det ytre ved eit produkt. Men design er så mykje meir. Eg har m.a. besøkt eit lite firma på Ski, der ei jente driv som industridesignar. Ho designar m.a. høgspenstmaster, der designen også faktisk får ein miljøeffekt. Ho designar også trafokioskar. Ho er nominert til NTNUS designpris, og det vert faktisk offentleggjort i dag kven som har vunne.

Eg ønskjer å seia noko om at design handlar om det kosmetiske, sjølv sagt, men også om det miljømessige og om det brukarvennlige. Det kan totalt sett gi eit betre produkt.

Leiaren i Norsk Designråd beskriv design som eit middel og ein metode for å byggja meir kunnskap og kompetanse inn i produktet, og viser til at design handlar om problemløysing og prosessar, om innovasjon, funksjon, ressursbruk, sunn økonomisk utvikling og form.

Dette seier ganske mykje om kor breitt og viktig dette feltet er. Det gjev oss òg ein indikasjon på kvifor det er så viktig i ein næringspolitisk samanheng. For å styrkja fastlandsøkonomien si konkurransevne er det behov for å auka vidareforedlingsgraden av varer og kvaliteten på tenester i norsk næringsliv.

Det er òg behov for å auka innovasjonstakten i produktutviklinga, samstundes som me opplever at behovet for varer og tenester er i konstant endring. Eit meir innovativt næringsliv er, etter Arbeidarpartiet si meining, avgjerande for å halda oppe velferd og sysselsetjing her i landet òg i framtida. Det er difor viktig at me fører ein aktiv innovasjonspolitik som kan bidra til å styrkja næringslivet si evne til å fornya og forbetra seg.

Forskning viser at ein strategisk bruk av design i bedriftene bidreg til auka konkurransekraft og sysselsetjing i næringslivet. Det er viktig at me når ut til bedriftene med budskapet om at dei gjennom å satsa på design kan auka sine moglegheiter for å hevda seg i ein stadig meir krevjande marknad.

I denne samanhengen spelar det statlege verkemiddelapparatet ei viktig rolle. Norsk Designråd kan informera – og overføra kompetanse til bedriftene – om korleis dei kan nytta design som eit strategisk og innovativt verkemiddel. Gjennom samarbeidet som er etablert med Innovasjon Noreg, når dei ut til bedrifter over heile landet. Dette har bidrege til å auka både kompetansen og merksemda om design i norske verksemdar. Eg trur at det at Innovasjon Noreg har ein designansvarleg ved alle kontora i Noreg, gjer at det vert meir trykk på bedriftene si utvikling på designsjida. Det er gledeleg å høyra at Innovasjon Noreg melder at designprosjekta syner gode resultat.

Det er òg flott at Designrådet har inngått eit samarbeid med Forskingsrådet rundt SkatteFUNN-ordninga. Det er òg eit tiltak som stimulerer til auka innovasjon i næringslivet. På ein konferanse om SkatteFUNN-ordninga nyleg kom det fram at den norske bedrifta Asono har fått innpass på den japanske marknaden for MP3-spelarar. Det har dei faktisk klart bl.a. fordi dei har satsa på design. Teknologien er kjempegod, men designen tyder også noko i slike samanhengar.

Men det er enno store utfordringar på dette området, og det er difor viktig at me som politikarar bidreg til å gje

verkemiddelapparatet ressursar, slik at dei kan halda ved lag fokuseringa på dette arbeidet. Eg får òg ein del tilbakemeldingar om at dette med at SkatteFUNN er med og bidreg, er eit godt verkemiddel. Det fungerer slik at då tør kanskje bedriftene å satsa. For mange bedrifter er det kanskje nytt, men ved at verkemiddelapparatet er i bruk, er det lettare å tora å satsa.

I Soria Moria-erklæringa står det at Regjeringa vil greia ut ei næringsretta designpakke. Difor har eg bede nærings- og handelsministeren gjera greie for kva han vil gjera for å følgja opp dette og for å medverka til at næringsretta design i større grad kan verta eit strategisk verkemiddel for eit meir innovativt næringsliv.

Statsråd Odd Eriksen [10:11:30]: Jeg vil først og fremst takke interpellanten for muligheten til å debattere betydningen av design i norsk næringsliv. Regjeringen vil arbeide for å gjøre norsk design til en konkurransefaktor som både produsenter og kunder etterspør.

Som interpellanten viser til, er det godt dokumentert at bruk av design kan ha stor betydning for lønnsomhet og konkurransekraft i norsk næringsliv. Dette er også vårt utgangspunkt og vårt fokus i designsatsingen. Undersøkelser viser imidlertid at det ikke bare er det faktum at bedriftene bruker design, som påvirker lønnsomhet og eksportandel; de viser at dette ikke minst er et spørsmål om *hvordan* de bruker design.

Her kan vi hente inspirasjon hos våre naboland, kanskje spesielt Danmark og Finland. Både dansk og finsk design har blitt begrep som selger verden over. Det vil si: Det er danske og finske *produkter* som selger. De selger fordi de har god design. En grunn til denne suksessen er at bedriftene er flinke til å inkludere design i riktig fase av produktutviklingen, dvs. i alle fasene.

Designkompetansen bidrar til å holde fokus på sluttbrukeren. Det betyr fokusering på å finne løsninger når det gjelder behov, brukervenlighet, identitet og særpreg. Design er noe som omgir oss hele tiden – melkekartonger, ostehøvlere, sykkelseter, møbler og lamper eller kuvøser, kontrollpaneler og strømbrytere – og det angår oss alle. Design er dessuten en viktig faktor i internasjonalisering og merkevarebygging.

Vi utvikler veldig gode produkter i Norge også. Men vi har mye å lære når det gjelder å få flere bedrifter til å integrere design i sin daglige virksomhet. Dette ønsker jeg å bidra aktivt til.

Interpellanten nevner Norsk Designråd, som spiller en sentral rolle i det konkrete arbeidet. Regjeringen fikk flertall i Stortinget for å øke tilskuddet til Designrådet til rekordhøye 25 mill. kr i budsjettet for i år. Dette er en økning på 48 pst. i forhold til i fjor. Da er det tatt hensyn til at Designrådet fikk ekstra midler til gjennomføring av Designåret 2005. Også Innovasjon Norges midler til design er betydelig styrket.

Til nå har fokus i stor grad vært rettet mot å få formidlet til næringslivet at design lønner seg. Og budskapet er forstått. Opinion har på oppdrag fra Norsk Designråd gjennomført en undersøkelse blant et representativt utvalg på 1 200 norske næringslivsledere. 80 pst. av disse

sier at det er en positiv sammenheng mellom design og lønnsomhet. 86 pst. mener at Norge bør satse mer på å utnytte designkompetanse. Nå blir det vår jobb å sørge for at nettopp det skjer.

I Soria Moria-erklæringen er det slått fast at Regjeringen vil utrede en næringsrettet designpakke. Denne designpakken skal inkludere utdanning, viktige næringer og industrimiljøer i tillegg til virkemiddelapparatet. Prosessen er allerede godt i gang, og vi håper å kunne lansere designpakken før sommerferien. Jeg vil ikke her forskuttere det endelige innholdet i pakken, men jeg vil si litt om hvordan vi tenker.

For det første: Designpakken skal være næringsrettet, dvs. at den skal bidra til å fremme design som et verktøy for å øke lønnsomheten i norsk næringsliv. Hovedfokus vil følgelig ligge på hvordan design kan styrke norsk næringsliv generelt, og ikke på designnæringen som sådan.

For det andre: Designpakken vil fokusere på aktuelle næringer og industrimiljøer. Regjeringen vil satse sterkt innenfor de områdene hvor Norge har kompetanse og særlige fortrinn, som innenfor maritim sektor, marin sektor, energi, miljø og – ikke minst – reiseliv.

Strategisk bruk av design utgjør et potensial for nyskaping og økt lønnsomhet innenfor alle disse områdene. Spesielt innenfor feltet maritim innovasjon har vi lyktes godt med å kombinere det ypperste av teknologi med funksjonell og nyskapende design. Dette er ofte en form for «usynlig» design. Et godt eksempel er Ulsteins revolusjonerende ankerhåndteringsfartøy, som ble kåret til Årets teknologibragd i 2005. Det er oppsiktsvekkende nok og på ingen måte usynlig! Men det krever et trent øye for å oppdage noen av de viktigste designdrevne innovasjonene ved dette skipet.

Ofte betyr god design at en ikke merker at den er der. Dårlig design, derimot, merker en veldig godt.

Selve teknologien knyttet til håndtering av de svære ankrene kan være et eksempel på dette. Her betyr god design mer effektiv håndtering og ikke minst betydelig mindre risiko for ulykker.

For det tredje: Designpakken skal ha et internasjonalt aspekt. Økt lønnsomhet handler om reduserte produktjonskostnader eller økt salg. Design er altså et verktøy på begge disse områdene.

God design betyr ofte enklere prosesser og kostnadsbesparende løsninger. Samtidig er det en forutsetning at vi har kjøpere til de varene og de tjenestene vi produserer. Det gjelder å bli foretrukket i konkurransen. Designkompetanse bidrar til dette fordi det altså fokuseres på å finne løsninger når det gjelder behov, brukervennlighet, som interpellanten viste til, identitet og særpreg.

God design forteller en historie og former identitet og særpreg. Den gir et bilde av hva virksomheten står for. Dette er hva merkevarebygging handler om, og gode merkevarer har suksess!

Design skal bidra til at norske produkter lykkes internasjonalt, både ved å gjøre dem konkurransedyktige på pris og ved å bygge inn unike egenskaper som gjør dem attraktive i markedet.

For det fjerde: Designpakken vil omfatte både rådgivning og utdanning. Designrådets undersøkelse viser som sagt at 80 pst. av norske næringslivsledere sier at det er en positiv sammenheng mellom design og lønnsomhet, og 86 pst. mener at Norge bør satse mer på å utnytte designkompetansen.

Likevel trenger vi næringslivsledere som kan mer om design og om hvordan designkompetansen kan integreres i bedriftens egne strategier. Det er derfor viktig at design er et tema i de institusjonene som utdanner norske ledere.

Regjeringen fører en aktiv næringspolitikk. Vi har tro på at sterke partnerskap mellom næringsliv, utdannings- og forskningsinstitusjoner og det offentlige vil gi de beste resultatene.

Denne tankegangen preger også Regjeringens arbeid med å videreutvikle næringsrettet design som et strategisk verktøy for et mer innovativt og ikke minst et mer lønnsomt næringsliv.

Gunvor Eldegard (A) [10:20:10]: Eg vil få takka næringsministeren for eit godt svar, som viser at departementet arbeider godt med dette feltet.

Eg er fornøgd med framdrifta i arbeidet når me no vert førespegla at det faktisk kjem ei designpakke allereie før sommarferien.

Eg er veldig einig med næringsministeren i at dette arbeidet, nemleg korleis design kan nyttast til å styrkja norsk næringsliv, skal vera i fokus, for det er det som må vera viktig. Eg er glad for at designpakka skal fokusera på aktuelle næringar og industrimiljø.

I motsetning til den førre regjeringa er ikkje denne regjeringa redd for å satsa på dei næringane der me har ekstra stor moglegheit for å lykkast, og det meiner eg er veldig bra. Skipsfartsnæringa er ei slik næring. Eg er imponert over korleis delar av næringa har lykkast gjennom sin bruk av industridesign som eit strategisk verktøy. Det at designpakka skal ha eit internasjonalt fokus, er sjølv sagt heilt nødvendig. Eg synest òg at det som næringsministeren sa om å sjå til Danmark og Finland, er viktig. Me treng ikkje finna opp alt, me kan òg læra av andre, av naboland.

Me er òg veldig glade for at det vert lagt vekt på å integrera designkompetanse i leiinga til bedriftene. Dersom ikkje forståinga for betydninga av å vektleggja design er forankra i leiinga og i bedrifta sine strategiar, vil ein ikkje koma veldig langt. Difor deler eg statsråden sitt syn når det gjeld behovet for å innlemma design i leiarutdanningane her i landet. Men i tillegg må rådgiving vera eitt av dei verkemidla me brukar, som òg ministeren nemnde i innlegget sitt. Det er veldig bra å få det inn i leiarutdanninga og å ha eit verkemiddel for rådgiving for eksisterande bedrifter.

Statsråd Odd Eriksen [10:22:34]: Interpellanten gav meg nå mulighet til å spinne noe videre på forholdet mellom næring, kultur og design i andre saker som det er viktig å fokusere på.

Jeg vil igjen understreke at vår fremste oppgave er å fokusere på arbeidsområdet for design, og at vårt arbeids-

område nettopp er mer næringsrettet design. Da mener vi designprosesser som styrker bedriftenes lønnsomhet. Det er umåtelig viktig å ha for øye at design som begrep og som innsatsfaktor skal stimulere til økt lønnsomhet og økt konkurranseevne. Både industridesign og kommunikasjonsdesign er fagfelt der en utøver næringsrettet design, i form av produktutviklingsprofilering og ikke minst merkevarebygging.

Vår designinnsats skal bidra til å fremme design som et verktøy for å øke lønnsomheten i norsk næringsliv. Man må derfor fokusere på hvordan design kan styrke norsk næringsliv generelt og ikke på designnæringen som sådan, som jeg var inne på i mitt første innlegg.

Næringsrettet design defineres gjerne som en av mange typer kulturnæringer, ettersom samfunns- og kulturforståelse og estetikk er sentrale elementer. Det er derfor løpende kontakt mellom Nærings- og handelsdepartementet og Kirke- og kulturdepartementet og mellom Norsk Designråd på den ene siden og Norsk Form på den andre siden, selv om vi for det meste jobber med ulike ting, med ulike formål. I arbeidet med designpakken har vi også innledet dialog med Landbruks- og matdepartementet for å se på muligheten for å integrere design sterkere i programmer knyttet til verdiskaping av mat og av tre.

Vi arbeider også med å skape mer oppmerksomhet rundt design som et – skal vi kalle det – konkurranseverktøy innenfor reiselivsnæringen og ikke minst innenfor Norges profileringer.

En tredje bransje vi ønsker å koble tettere inn mot designsatsingen, er, som jeg også viste til i hovedinnlegget, den maritime næringen. Man kan ikke nok framheve positive enkeltsaker, men jeg vil igjen nevne Ulsteins fascinerende ankerhåndteringsfartøy, som ble kåret til Årets teknologibragd i 2005.

Dette er gode eksempler å bygge videre på. Det viser at god design gir lønnsomhet, økt konkurransekraft og konkurranseevne. Dette er noe som er viktig å satse på, og som vil bidra til å styrke norsk næringsliv generelt.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [10:25:50]: I næringspolitikken må det vere eit klart mål at fleire bedrifter tek i bruk næringsretta design som prosessverktøy i utviklinga av nye produkt og tenester. Det er det som bl.a. skapar innovasjon.

Design handlar om både kultur og næring. Det er viktig å ha forståing for verdien av design og merkevarebygging som ein konkurransefaktor. Design gjev resultat. Det skapar begeistring, og det gjev oss ein identitet. Designprodukta skil seg frå lågprisprodukt og blir dermed interessante og i konkurransemarknaden.

Design blir i dag brukt innan svært mange område. Slik sett blir norsk design ein del av samfunnsutviklinga. Ei fersk undersøking, som òg statsråden viste til, viser at åtte av ti norske bedriftsleiarar meiner at bruk av design medverkar til betre lønsemd. Vidare viser undersøkinga at halvparten av bedriftene opplyser om at dei har auka bruken av design dei siste fire åra. Dette fortel meg at næringslivet vurderer næringsretta design som viktig, og som ein viktig konkurransefaktor.

Regjeringa erklærte i fjor at 2005 skulle vere Noregs offisielle designår. Da er det viktig at næringslivet veit å bruke design på ein rett måte, ikkje minst for å nytte designkompetansen til auka lønsemd. Dette har Regjeringa forstått. Derfor er også dette området nedfelt i Soria Moria-erklæringa som eit viktig område. Statsråden bekrefta òg viktigheita av dette gjennom innlegget sitt i dag.

God og funksjonell design skapar både begeistring og identitet, som sagt. I tillegg til at design gjev merksemd, er det òg slik at profesjonelle designprosessar skapar nye moglegheiter.

Eg har lyst til å trekkje fram møbelindustrien. Der blei det altså i 2003 etablert ei satsing på designprodukt, marknadsutvikling og teknologiutvikling, fordi ein såg ei negativ utvikling i bransjen; eksporten sokk etter å ha vore aukande på heile 1990-talet. Prosjektet er tenkt avslutta i 2006, og det er så langt eg kjenner til, ikkje teke stilling til enno om satsinga på dette området skal forlengjast. Så langt kan ein vel slå fast at dette prosjektet har vore positivt for møbelindustrien. Eg reknar med at departementet og statsråden i løpet av rimeleg kort tid avklarar om prosjektet skal halde fram.

Det er tverrpolitisk einigheit om at design er viktig, og det ønskjer me sjølv sagt å følgje opp vidare med gode politiske verkemiddel.

Ein kraftig auke i tilskotet til Designrådet på budsjettet for 2006 vitnar om at Norsk Designråd er eit viktig instrument for å ta i bruk meir næringsretta design i norsk næringsliv. Eg ser fram til den varsla designpakka som statsråden refererte til.

Me er gode i dette landet. Me skal vere optimistiske, men målsetjinga må heile tida vere at me skal bli enda betre.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:30:38]: Interpellanten tar opp et viktig spørsmål. Men spørsmålet er om interpellantens utgangspunkt for debatten er riktig og godt nok.

Vi er alle enige om at design er et helt avgjørende element for at næringslivet skal kunne ha suksess og for at våre bedrifter skal kunne overleve i den internasjonale konkurransen.

Design former produktene, det gjør produktene spennende og innbydende, og det skaper følelser og reaksjoner som er både positive og negative.

Design er rett og slett en av hovedbegrunnelsene for at vi som forbrukere eller ansvarlige for innkjøp i offentlig eller privat sektor kjøper produktet.

Når et produkt som vi har fra før, endrer design, men ikke funksjonalitet, anskaffer vi oss produktet på nytt fordi vi liker det nye designet. Dette viser hvor viktig design er for de valg vi gjør som forbrukere.

Når jeg innledningsvis kritiserte interpellanten for å ta et feil utgangspunkt i interpellasjonen, er det fordi det legges vekt på hva offentlige ordninger kan gjøre for å styrke norsk design. Regjeringen skal utrede en næringsrettet designpakke. Spørsmålet er hva en slik pakke skal inneholde og hvor det offentlige kommer inn i en slik strategi. Vi vil advare mot at offentlige etater og Næringsdepartementet

skal lage en nasjonal designplan som tar for seg hvordan norsk design skal være og hvordan norske bedrifter skal arbeide med design. For er det et område som hører til i den private sfære, og som utgjør det grunnleggende konkurranseelement mellom bedriftene, så er det hvordan produktet utformes og hvordan designen skal være. Offentlige virkemidler eller råd kan ikke gå inn og ta denne rollen fra bedriftene eller røre ved dette elementet i den grunnleggende konkurransen mellom bedriftene. Da vil vi ta fra bedriftene et av de mest grunnleggende elementene som de kan benytte seg av i konkurransen.

Vi vet at den sittende regjeringen ønsker å gå aktivt inn og regulere næringslivet på alle mulige, tenkelige måter. Vil en nasjonal designstrategi nå være det nye innen reguleringsiveren? Det er grunn til å spørre om vi virkelig trenger en næringsrettet designpakke.

Næringslivet er svært opptatt av design og bruker det som et av sine fremste konkurransevirkemidler. Dette ser vi hver dag ved at nye produkter blir introdusert på markedet. Design møter oss direkte i alle de valg vi som forbrukere gjør. Næringslivet er opptatt av design og benytter design til bl.a. å konkurrere med hverandre.

Det som det offentlige kan bidra med, er midler til forskning og utvikling, enten gjennom Forskningsrådet, Innovasjon Norge eller gjennom fond med såkornmidler. Design kan være et viktig element som kan utløse slike midler fra det offentlige, men utviklingen av design skal foregå i den enkelte bedrift eller i samarbeid mellom bedrifter som ønsker å finne løsninger på en felles utfordring. Å tilby utdanning innen design er også viktig.

Næringslivet benytter allerede design som et strategisk virkemiddel i sitt daglige arbeid med å befeste sin posisjon i markedet. Etter min oppfatning peker interpellanten på en rekke åpenbare sammenhenger når det gjelder forholdet mellom design, innovasjon og salg av produkter i markedet.

Som statsråden sa i sitt innlegg: Design lønner seg. Det er blitt påpekt fra flere talere at undersøkelser viser at næringslivslederne – åtte av ti, blir det sagt – mener at design er viktig for lønnsomheten.

Regjeringen har også nå varslet at de skulle lansere en designpakke før sommerferien. Jeg hadde trodd at Regjeringen ville benytte denne interpellasjonsdebatten til å komme med noen tydeligere signaler om hva en slik designpakke skal inneholde, og at man kanskje ville ha benyttet denne debatten til å lansere pakken.

Statsråden og interpellanten viser til klare eksempler på at næringslivet benytter seg av design i sitt arbeid i dag. Design må utvikles på næringslivets premisser.

Jeg er etter interpellantens innlegg og statsrådets svar ikke blitt noe særlig klokere i forhold til hva Regjeringen vil gjøre på designområdet. Det er etter min oppfatning en rekke selvfølgeligheter som er blitt nevnt, uten nevneverdig innhold. Jeg vil også vise til statsrådets kronikk i Nationen i dag, som også bekrefter dette.

Petter Løvik (H) [10:36:02]: Design har vore ein viktig del av norsk næringsliv i uminnelege tider, og det

har vore ein svært viktig del av det arbeidet som er gjort for å skape auka konkurransekraft.

Dei siste fire åra har bruken av design, som representanten Oppebøen Hansen sa, auka ganske sterkt. Dette fell saman med noko anna positivt, nemleg at vi dei siste fire åra har klart å snu den generelt negative utviklinga som norsk næringsliv var inne i. Og svært mykje går veldig bra i norsk næringsliv i dag. Det vil vere freidig å seie at det er politikarane som skal ha all æra for dette, for det vil vere langt frå sant. Vi har hatt ein internasjonal høgkonjunktur. Vi har hatt gode oljeprisar og sterk vekst i oljerelevante næringar, men samtidig er det ingen grunn til å leggje skjul på at den politikken som har vore ført i Noreg dei siste åra, har vore sterkt medverkande til at næringslivet har hatt moglegheiter til å utnytte desse gode sjansane som konjunkturar og oljepris har gitt.

Når bl.a. interpellanten snakkar om kor viktig det er med ein aktiv næringspolitikk og ein politikk for innovasjon og nyskaping, er det eit syn som Høgre sjølvsagt deler fullt ut. Men det vi har sett så langt av den nye, aktive næringspolitikken for innovasjon og nyskaping, er ikkje noko anna enn direkte kutt i løyvingar i forhold til det som sentrum-høgre-regjeringa foreslo. Det er kutt til forskning og utvikling, kutt til fleire andre område innafor den næringsretta sektoren, milliardkutt til avskrivingsreglar, som også skal vere med på å stimulere til nytenking, nyskaping og nyinvestering i maskiner og utstyr.

Skal ein seie noko positivt – og det skal ein alltid gjere – så er det at Regjeringa ikkje kuttar på akkurat den posten som gjeld Designrådet. Den auken som statsråden nemnde, var det den førre regjeringa som foreslo, og den æra skal trass i alt den nye regjeringa og stortingsfleirtalet ha, at den auken ikkje blei reversert, men at vi fekk ein veldig flott auke i løyvingane til Norsk Designråd. Og det er viktig, sjølv om eg er heilt einig med representanten Kielland Asmyhr, som i førre innlegg sa at vi må passe oss så vi ikkje monopoliserer det arbeidet som blir gjort i norsk design, gjennom Designrådet, sjølv om dei gjer ein veldig viktig jobb.

Det meste av det som har vore nemnt i dag, er heilt sjølvsagde ting, som eg utan vidare kan slutte meg til. Det har vore lagt svært mykje vekt på produktdesign, litt mindre vekt, kanskje, på det som er endå meir i vinden, som er endå viktigare for den framtidige utviklinga, nemleg det som ein kallar interaksjonsdesign, altså den dialogen som må vere til stades mellom teknologi og menneske, noko som det blir undervist i i Noreg i dag, og som norske bedrifter i stadig sterkare grad gjer seg nytte av.

Det er prisverdig at interpellanten tek opp dette med design, men som den førre talaren er eg litt forbausa over at det ikkje kjem noko meir konkret enn at ein heile tida fortel at det har gått bra med design dei siste fire åra, at dette er viktig, og at dette må vi halde fram med. Om det er ein pakke som er løysinga, skal ikkje eg ha sagt, for som den førre talaren sa, og som eg sluttar meg heilt til, er det innhaldet i ein eventuell pakke som vil bety noko. Og det innhaldet må gå ut på å stimulere enkeltbedrifter og organisasjonar til å drive vidare det store og viktige arbeidet dei gjer for å få norsk design endå meir framover og

endå betre integrert i produktutvikling og i produksjon i norske bedrifter.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [10:40:45]: Denne interpellasjonsdebatten dreiar seg om eit viktig tema, men han er neppe spesielt politisk kontroversiell, og det er inga ulempe. Når åtte av ti norske bedriftsleiarar meiner at bruk av design gjev betre lønsemd, og når halvparten av bedriftene har auka bruken av design dei siste fire åra, trur eg at dette ikkje berre er mote eller eit utslag av flokkmentalitet; eg trur faktisk at det kjem av det faktum at design er viktig, og at design gjev moglegheiter.

Tidlegare snakka me om formgjeving, men det nye omgrepet «design» er meir omfattande, og det omfattar både prosessen med fastsetjing av produktet sin utsjånad og resultatet av denne prosessen. Og sjølv om den estetiske utforminga vert rekna som det vesentlege, dekkjer omgrepet «industridesign» ein kompleks samarbeidsprosess som inkluderer både marknadsføringseksperise, grafisk design, teknisk design og produktutvikling.

Det kan vera mange grunnar til at me har fått denne utviklinga. Ein auka levestandard har gjeve moglegheit for i stigande grad å framheva individualitet, samtidig som moteaspektet har vorte ein del av nesten alt menneskeleg samkvem, i praktisk talt alle samfunnssjikt. Dessutan opplever me ei rekkje produktkrav, som enkelt og billig vedlikehald, produktet skal vera effektivt og brukarvenleg, det skal vera miljøvenleg, men det skal òg vera lett å verta kvitt når produktet si levetid er slutt.

Me har mange eksempel på vellukka bedrifter som har satsa på design. Eitt eksempel har me på Sunnmøre: Stokke AS, med bl.a. Tripp Trapp-stolen, Sleepi-senga og Stokke Xplory. Næringsministeren var fleire gonger innom maritim næring, og eg har sjølv vore på besøk hos bedrifter som har teke utgangspunkt i naturen sin eigen design når dei skal designa fartøyskrog og framdriftsmekanismar. Dei har då teke utgangspunkt i naturen sjølv, t.d. fisk og sjøfugl. Dette er veldig interessant, og det har gjeve store innsparingar i bl.a. drivstoffkostnader.

Kristeleg Folkeparti er positivt til at Regjeringa vil laga ein næringsretta designpakke. Me meiner at det er eit tidsrett tiltak, og dette kan vera ein dytt i rett retning mot nødvendig kompetanseheving og ytterlegare perfektjonering for både å styrkja og å utvikla Noreg sin status som ein høgteknologisk kompetansenasjon, altså med andre ord å vidareføra ein solid arv frå den førre regjeringa.

I Regjeringa sitt arbeid med ein strategi for bruk av design som innovativt verkemiddel i næringspolitikken vil me i Kristeleg Folkeparti gje statsråden tre råd. For det første må strategien innehalda ein omtale av dei gode eksempla, for det er slik at positiv erfaring alltid er eit godt utgangspunkt. For det andre bør det satsast på gode treffplassar der produktutviklarar og designarar kan treffast for nettopp å medverka til samspel og til samhandling. Det er ei god investering. For det tredje bør skulane inkluderast. Vår oppmoding er: Lat teknologidesign verta tema òg i skulane. Lat design verta eit element i partnerskapsavtalar mellom bedrift og skule, og sørg for at design vert integrert i elevbedriftene.

Ei målretta satsing på næringsretta design kan gje svært verdifulle vekst- og utviklingsimpulsar for norsk næringsliv. Men skal dette lukkast, må satsinga vera forankra i eit nært samarbeid med næringslivet. Frå Kristeleg Folkeparti si side vil me støtta opp om alle gode og fornuftige tiltak på dette området.

Gunn Berit Gjerde (V) [10:45:42]: God design vert stadig viktigare for oss menneske i alle samanhengar, og eg trur det er mange grunnar til det. Eg trur det har samanheng med ein stressa kvardag og behov for balanse og ro og gode ting å feste auga på. Vi søker opplevingar, og det søker vi også i produkt, og vi har betre råd til både å kjøpe oss opplevingar og å kjøpe oss gode ting å sjå på. Dessutan gjev god design sjølv sagt betre og meir funksjonelle produkt, produkt som er gode både å bruke og å sjå på.

God design har det vore sagt veldig mykje om her. Det har også vore sagt at det gjev produktet meirverdi. Det er også vist til både norske og internasjonale granskingar, så det skal ikkje eg ta opp att. Men god design er eit strategisk verkemiddel som betrar driftsresultatet, og som hevar innovasjonsgraden og gjev høgare eksportdel. Det er klart at for Noreg, som har problem med konkurranse fordi vi ligg høgt i høve til løningar, er god design også det fortrinnet som kan gjere at produkta våre likevel vert lønsame.

Eit hovudmål for all konkurranseutsett industri må vere å utvikle produkt med eigenskapar som skil dei positivt ut frå konkurrentane sine, og som over tid utviklar seg til å verte merkevare. Dette krev både langsiktig satsing og tolmodig kapital. Derfor må vi sjå satsinga på design i samheng med andre politiske verkemiddel som vi som politikarar kan vere med på, f.eks. skatteincentiv for å investere i nye bedrifter også for gründerar.

I tillegg er det nødvendig å satse på utvikling av moderne teknologi. Relativt billig arbeidskraft og høg utdanning, som skal brukast til å ta i bruk ny teknologi og design, og kommunikasjon, distribusjon og logistikk – alt dette må vi sjå i samheng. Derfor må vi ha eit tettare samarbeid mellom næringsliv, utdanning og FoU-miljø. Det er den menneskelege kapitalen i form av arbeidskraft og kompetanse som utgjer hovuddelen av vår nasjonalformue her i landet. For at Noreg skal verte eit av verdas mest nyskapande land, slik som vi har som målsetjing, må vi forvalte og utvikle den menneskelege ressursen og auke vår verdiskaping gjennom satsing på kunnskap, teknologi og design. Derfor er eg veldig einig i det representanten Ingebrigt Sørfohn seier når han peiker på at dette må inn i skulen. For det må eit tettare samarbeid til mellom skule og næringsliv. Elevane må få oppleve det verkelege livet mens dei går på skulen.

Eg synest det er freidig av interpellanten å seie at i motsetning til førre regjering er ikkje denne regjeringa redd for å satse på suksessar i norsk næringsliv. Eg vil minne om at det var Bondevik II-regjeringa som kom med forslaget om ein auke til Designrådet, og eg vil også minne om at det vart lagt fram ein heilskapleg innovasjonspolitikkk nettopp for å skape betre vilkår for innovasjon som drivkraft til verdiskaping. Det er flott at den noverande regjeringa støttar den auken som var sett av til design. Det

var berre Framstegspartiet som ved budsjettbehandlinga ikkje ønskte denne auka satsinga. Sjølv om Venstre er einig med Framstegspartiet i at god design må skapast i forskningsmiljøa og i bedriftene, er vi ikkje einige i at vi som politikarar ikkje har moglegheiter til å gje rom for bedriftene. Vi ser at det er spesielt små og mellomstore bedrifter som ofte har problem med å utvikle god design. Då er det viktig det arbeidet som Norsk Designråd i lag med Innovasjon Noreg gjer for å formidle designarar og oppmuntre til god design også for dei som ikkje har råd til å ha det i sin midte.

Så seier no næringsministeren at han skal satse på ein designpakke, og han nemner forskjellige næringar som kjem i den pakken. Eg er glad for at han dreg fram maritim næring, som er viktig i vårt område. Men møblar høyrde eg ikkje at han sa noko om. Eg er spent på kva han svarar på Oppebøen Hansen sitt spørsmål om vidare møbelsatsing, og om dette kjem i designpakken. Det har vore trekt fram her no god design både innan maritim industri og på møblar som kjem frå Møre og Romsdal. Eg håpar møblar vert ein del av pakken.

Tove Karoline Knutsen (A) [10:51:11]: Først vil jeg takke representanten Gunvor Eldegard fordi hun har meldt denne interpellasjonen til næringsministeren.

Design er et relativt ungt fag i Norge, og dersom vi sammenligner oss med andre nordiske land, vil nok mange mene at vi er en nokså liten designnasjon. Ikke desto mindre har vi hatt en positiv utvikling innen norsk design de siste 20 årene, både når det gjelder utdanning og erkjennelse av designfagets betydning, og dermed en begynnende offentlig satsing på design. Vi ser nå at flere unge norske designere innen ulike områder blir lagt merke til i internasjonale sammenhenger. Men vi har et bra stykke igjen før vi kan si at designfagets potensial er utnyttet fullt ut. Derfor er jeg glad for næringsministerens melding om at det allerede i vår kommer en næringsrettet designpakke.

Hva er så design? De fleste har vel en fornemmelse av at det dreier seg om formgivning, om å gi form til et eller annet produkt. Begrepet «design» dreier seg imidlertid om en spesiell type formgivning som inkluderer kompetanse, prosess og det ferdige produktet. Overordnet kan vi betrakte design ut fra fire hovedperspektiver:

- det funksjonelle, brukervennlige
- det estetiske
- det identitetsbyggende
- det kostnadseffektive

Det finnes mange spesialiseringsområder innen design. Produktdesign kan være alt fra møbler og biler til lamper, kniver og kaffetraktere, mens kommunikasjonsdesignerens oppgave er å finne det visuelle uttrykket som best kommuniserer et produkts budskap og egenskaper. Ofte er grafisk design benyttet i en slik sammenheng. Og de nye teknologiske mulighetene har økt behovet for interaksjonsdesignere, dvs. designere som utvikler brukervennlige løsninger innen digitale og interaktive media.

Designfaget kan på mange måter sies å være svaret på det moderne menneskets behov for gode, brukervennlige

og enkle løsninger på de ulike produktene og tjenestene vi er avhengige av i en hektisk hverdag. Samtidig spiller det visuelle – det estetiske – en stadig viktigere rolle i vårt liv. Det skulle tilsi at stadig flere innen bedriftsliv, næringsliv og offentlig virksomhet ser betydningen av å ta i bruk den kompetansen designere har.

Det er mye som tyder på at det er tilfellet. Den undersøkelsen som Norsk Designråd har foretatt, og som mange har vist til, viser at over 80 pst. av bedriftene benytter seg av design, og at mange mener at det finnes en sammenheng mellom investering i design og lønnsomhet. Et godt eksempel på det er belyningsprodusenten Glamox, som etter å ha satset bevisst på produktutvikling og design opplevde en betydelig resultatforbedring. Også aktører innen fiskerinæringen melder at man har hatt god nytte av design. Da fiskematbedriften Lofotprodukt byttet ut den gamle produktinnpakningen med ny, designet og tiltalende emballasje, steg salget faktisk med 100 pst. ganske umiddelbart. Fiskematen var den samme, den var bare anrettet på nytt, med omtanke og stil.

En sterk satsing på design må også innebære at vi sørger for gode utdanningsmuligheter innen feltet. I Norsk Designråds undersøkelse sa ca. 25 pst. av de spurte bedriftene at de benyttet seg av designere uten høyere utdanning, mens ca. 20 pst. ikke visste om designerne de samarbeidet med, hadde høy utdanning. Det skulle tyde på at man må fokusere ekstra på å bedre utdanningsmulighetene, både for dem som jobber i designfaget, og for dem som ønsker å ta en utdanning innenfor dette feltet.

Designutdanning på universitets- og høgsolenivå kan bl.a. tas ved NTNU i Trondheim og Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, samt ved en del andre høgsolen. Felles for disse er at de alle ligger i Sør-Norge. Ser vi på hvor designerne bor og arbeider, viser statistikken at kun 1 pst. av landets grafiske designere bor i den nordlige landsdel. Innenfor andre designområder vil sannsynligvis prosentandelen være enda mindre nordpå, sammenlignet med hva tilfellet er sør i landet. Med tanke på den rollen Nord-Norge vil spille når det gjelder næringsutvikling innenfor f.eks. eksportrettete næringer som fiskeri, havbruk og petroleumsprodukter, og ikke minst innenfor reiseliv, vil det være av største betydning at design blir et viktig fag ved universitet og høgsolen også i nord. Høgskolen i Tromsø har faktisk nylig utarbeidet en prosjektbeskrivelse for en treårig bachelor-utdanning innen grafisk design – en utdanning som kan være et viktig bidrag til å skaffe nordnorsk næringsliv de utdannede designerne det vil være behov for.

Det er mange som framholder, ikke uten en viss rett, at det var de olympiske lekene på Lillehammer i 1994 som første gang satte design på kartet for folk her i landet. Kanskje trenger vi slike store arrangementer fra tid til annen, slik at vi virkelig får det store visuelle løftet for våre offentlige rom, som vi nok vil trenge.

Gunvor Eldegard (A) [10:56:46]: Denne debatten syner faktisk at det er svært mange parti som er opptekne av design, og at det er, iallfall nesten, tverrpolitisk einigheit rundt dette temaet. Det er eg veldig glad for. Eg er

svært glad for den utgreiinga me har fått frå departementet, som viser at departementet er godt i gang med arbeidet med designpakka, og eg ser fram til at me får ho presentert allereie før sommarferien.

Då eg sat her og lytta til innlegga, hørde eg at dei fleste er opptekne av design og ser på design som eit konkurransefortrinn og noko som me i Noreg kan bruka og læra av. Eg har berre lyst til å koma med ein kommentar til representanten frå Framstegspartiet: Sjølv sagt er det ikkje slik at det offentlege skal bestemma designet på produkta. Det er sjølv sagt bedrifta. Men av og til kan det vera godt å ha verkemiddel i tillegg, og som denne designaren som har teke kontakt med meg, sa: SkatteFUNN er så viktig, for dette er eit verkemiddel som gjer at bedriftene faktisk tør å satsa på slikt som design. Så det synest eg er kjempeviktig.

Eg er veldig glad for Høgre sine kommentarar her, dei har også vyar om at design skal vera ein viktig ting for oss. Kristeleg Folkeparti var kjempepositive, og eg synest det Kristeleg Folkeparti sa om det å inkludera skulane og elevbedriftene i arbeidet med design, er kjempeviktig og eit veldig positivt innspel, som iallfall eg har lyst til å ta med vidare i arbeidet. Og Venstre seier at me skal satsa på småbedriftene. Det er eg også heilt einig i, for dei treng det så vel som nokon. Eg nemnde Asono, som hadde designa denne i-poden. Det er ei lita bedrift her i Oslo, så det er faktisk ein god del småbedrifter som satsar på design. Eg har lyst til å takka alle for innspel, som eg har lyst til å ha med vidare i arbeidet. Me er einige – dei fleste av oss er einige i at me i Noreg ikkje kan verta billigast, men me kan verta best, og der me kan verta best, der satsar me på design.

Statsråd Odd Eriksen [10:59:39]: Jeg vil først og fremst takke for en god debatt, og igjen takk for initiativet fra interpellanten til å diskutere en sak som er viktig for norsk næringslivs konkurransekraft. I realiteten er det bred enighet om at design er viktig, at det er viktig å satse på design og legge til rette for at norsk næringsliv kan ta i bruk design for å øke konkurransekraften og øke lønnsomheten.

Men selv om man er enig i at det er viktig å satse, er det aller viktigste å sørge for at man har flertall for den satsingen man ønsker å bidra til. Det var jo dilemmaet til den forrige regjeringen. Man hadde ambisjoner, som representanten Løvik viste til, om å satse på design, men man hadde et problem fordi det parlamentariske grunnlaget for den satsingen ikke var til stede. Ser man på budsjettbehandlingene over tid, er det jo slik at Fremskrittspartiet har kuttet nettopp i satsingen på design. Det er vel det som var den forrige regjeringens problem. Vi har gode erfaringer med design i norsk næringsliv, men det aller viktigste er det som representanten Tove Karoline Knutsen viste til, at vi har et godt stykke igjen. Det tror jeg må være essensen. Vi må ta hele landet i bruk, og så må vi satse bevisst på design for å integrere dette i det videre arbeidet.

Representanten Oppebøen Hansen utfordret meg i forhold til Innovasjon Møbel og det arbeidet som der er gjort,

det prosjektet som startet opp høsten 2003, og som ventes å avsluttes i år. Det er brukt ikke ubetydelige midler i dette arbeidet, som drives gjennom Innovasjon Norge og deltakende bedrifter sammen med NHO, LO og Norsk Treindustriarbeiderforbund. I sum er de offentlige og private investeringene på i overkant av 100 mill. kr. Der har det vært løpende evalueringer, og tilbakemeldingen er positiv. Hvorvidt vi skal dra dette prosjektet videre, får vi komme tilbake til. Det vil bli håndtert i de årlige programbevilgningene til Innovasjon Norge, men det er ikke tvil om at de deltakende bedriftene, tolv i sum, har gitt tilbakemelding om at dette er positivt. Så vi får komme tilbake til nettopp det.

Representanten Løvik nevnte mangel på satsing. Jeg vil bare vise til at denne regjeringen har økt bevilgningen til forskning, innovasjon og nyskaping med over en halv milliard kr fra 2005 til 2006. Vi har økt bevilgningene på en rekke andre områder, men essensen er at det er viktig å få flertall for de satsingene vi ønsker å gjøre.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdig behandlet.

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Jan Böhler til justisministeren:

«Siden 1980-tallet har det vært begått mange alvorlige kriminelle handlinger som av politiet og media har blitt knyttet til gjenger omtalt som A-gjengen, Youngguns, B-gjengen mfl. Det handler om hevn- og voldshandlinger, ran, svindel, kidnappinger, narkotikaomsetning, skyteepisoder og endog mord. Disse mafiapregede gruppene skal ifølge beskrivelsene ha et stort antall medlemmer og særlig rekruttere i enkelte minoritetsmiljøer i Oslo. De er bygd opp med harde indre kjerner og mange tilknyttede medløpere i lukkede hierarkiske strukturer, som er vanskelige for politiet å avdekke. Det er svært alvorlig om slike bander får befeste seg over tid. Det kan skape et inntrykk av at samfunnet ikke evner å få bukt med organisert kriminalitet, og at vi mangler ressurser og gode nok metoder.

Hvordan vurderer statsråden situasjonen, og hvilke tiltak kan settes inn for å stanse bandenes virksomhet på en effektiv måte?»

Jan Böhler (A) [11:04:38]: Siden slutten av 1970-tallet har vi i Oslo opplevd at det som i begynnelsen var ungdomsgjenger som slåss mot hverandre, etter hvert er blitt gjenger som driver med stadig hardere kriminalitet i form av tilfeller av veldig alvorlig vold, drapsepisoder, utpressing, svindel, ran, torpedovirksomhet, narkotikahandel, endog krav om beskyttelsespenger fra dem som driver f.eks. forretninger i innvandrer miljøer i Oslo. De mest kjente av disse gjengene er A-gjengen og B-gjengen, som de kalles, men det er også tilknyttede grupper, f.eks. en gruppe som heter Furuset-gjengen, som er blitt mer aktuell i det siste. Det har særlig vært fokus på de ekstreme voldshandlingene. Det handler om returhandlinger, om hevnhandlinger som har pågått helt tilbake til f.eks.

Romsås-drapet i 1988, hvor man hevner seg på hverandre i tur og orden, og hvor dette forsterkes av hevn- og ærestradisjoner som fins i noen av disse minoritetsmiljøene.

Vi så en sånn alvorlig skyteepisode oppe på Furuset-senteret nå i helgen, som var en følge av en alvorlig volds-episode noen uker tidligere i Sandvika i Bærum. Andre mye omtalte episoder med slik ekstrem vold de siste årene, og flere av dem har jo vært drap, er Sandaker-drapet, skyteepisoden i Hausmannsgate, mordbrannen i Arendal, flere skyteepisoder på Stovner, skytingen på Gardermoen i 2003 osv.

Det at disse gjengene har fått eksistere og utvikle seg i 25–30 år og blitt sterkere, bedre organisert og mer profesjonelle, har svære skadevirkninger for hele samfunnet. Det har betydning for ungdomsmiljøene fordi det kan føre til at ungdom tror at det er mulig å leve på den måten, mulig å livnære seg av kriminalitet, mulig å eksistere og bygge opp et liv innenfor et slikt mafiamiljø. Det sprer en voldsmentalitet bredere i samfunnet. Det sprer en volds-kultur, hvor det er fare for at ungdom stimuleres til å tro at det å være tøff er å bære kniver og andre våpen for å beskytte seg, for å hevde seg og for å likne på dem som utgjør den hardeste kjernen i disse gjengene.

Det har vært en urovekkende utvikling. Politiets tall for våpenbeslag i Oslo pr. 1. mai i år viser at det i de fire første månedene har vært beslaglagt 451 våpen. Noen av de våpnene som blir beslaglagt fra disse gjengene, er maskingeværer og kalasjnikov. Det er helt fremmed for oss at man opererer med slike våpen i Oslo, i Norge. I hele fjor ble det – på tolv måneder – beslaglagt 675 våpen, så 451 våpen på fire måneder er en kraftig økning. Det kan jo tyde på flere ting, bl.a. at politiet gjør en sterk og god innsats, men det forteller også at det er altfor mye våpen i omløp.

Det er jo kjent at disse gjengene har bakgrunn i innvandrermiljøene, først og fremst i Oslo, og det er derfor de som plages mest av dem. De aller fleste innvandrere er loydlige mennesker som ønsker sterkt at samfunnet skal rydde opp i disse gjengene. Mange har henvendt seg til meg om det. De er bekymret for at ungdommen skal se på gjengene som idealer og bli trukket inn i disse miljøene, og de er bekymret for volden og utryggheten som skapes i deler av innvandrermiljøene og deres ungdomsmiljøer. Som jeg nevnte, rapporterer politiet ennå om at det blir krevd beskyttelsespenger av butikker og lignende virksomhet. Dette skaper en utrygghet som vi ikke kan leve med. Det skaper også utrygghet blant nordmenn, fordi det i forbindelse med mange av de alvorligste voldsepisodene vi har her i landet, hele tiden snakkes om dette med mørk bakgrunn, at de stammer fra disse gjengene, som igjen kommer fra innvandrermiljøer.

Et av de aller viktigste tiltakene for å skape mer tillit mellom de ulike befolkningsgruppene i Norge og mer trygghet i innvandrermiljøene, et av de aller viktigste tiltakene for inkludering, som Regjeringen ser på som en hovedoppgave, er å rulle opp disse gjengene og få satt dem under et annet press enn i dag. De er organisert på en svært hard og profesjonell måte. De er vanskelige å trenge

inn i, fordi de, etter det politiet sier, har indre kjerner på 20–40 personer som utfører veldig lite selv, men som har grupper med rekrutter i ytre sirkler som ikke kjenner alle i den indre kjernen, men som har kontaktpersoner, og som gjør selve jobben. De oppbevarer våpen, de oppbevarer og omsetter narkotika, de gjør voldshandlinger på bestilling osv. Når det gjelder rekrutteringen, har vi sett rapportert i Dagens Næringsliv at noen av disse gjengene f.eks. har eiendomskomplekser i Brasil hvor de tar med seg ungdom som får et opplegg som gjør at de i neste omgang skylder noe og stiller opp. Og de som trekkes inn i dette, får etter hvert et slags luksurliv som det er fare for at ungdom fra andre ungdomsmiljøer kan beundre. Det er fare for en bred rekruttering ut fra at den slags falske idealer skapes i noen miljøer.

Vi kjenner ikke antallet, men politiet sier at det knyttet inn mot de to mest kjente gjengene, A-gjengen og B-gjengen, kan være opp mot 200 personer, kanskje færre, kanskje flere, utover de indre kjernene. Anslag jeg har fått, går ut på at det er opptil 3 000 mennesker involvert i organisert kriminalitet i Oslo, hvor disse gjengene er nøkkel-punkter, og at 80–90 pst. av den organiserte kriminaliteten i Norge har sitt utspring i Oslo. Men det er viktig å få med seg at disse gjengene herjer på hele Østlandet og videre utover. De har turneer og slår til i Agder-fylkene og i Rogaland, jf. den mordbrannen jeg nevnte i Arendal. Østfold og Vestfold har også hatt en rekke episoder.

Hva kan gjøres? Disse gjengene er som sagt vanskelige å rulle opp. De har også et hardt regime på den måten at det settes fram veldig sterke trusler mot dem som kan tenke seg å vitne og snakke med politiet, og de har vist seg i stand til å sette disse truslene ut i livet. Dette er en situasjon vi ikke kan leve med lenger. Jeg mener at det trengs en langvarig aksjon for å rulle opp disse mafiagjengene. Vi kan ikke akseptere at de får fortsette å eksistere, og at folk ser det.

Politiet sier at de vet hvem som utgjør disse indre kjernene, men de har vanskelig for å få nok på dem fordi det krever langvarig overvåking, spaning og store ressurser. Da Pakistans president Musharraf var i Norge, var det kjent at sentrale personer i A-gjengen og B-gjengen var til stede. De ville på den måten vise at de var blant de respekterte og kjente personene i det pakistanske miljøet. Dette viser at det har gått for langt. Vi har ikke hatt tilstrekkelig evne til å ta dem.

Disse indre kjernene må følges opp med en rekke metoder for at man skal kunne avdekke dem som egentlig står bak. Man har foreløpig tatt noen i de ytre kretsene, og jeg håper vi kan få flere tiltak som er effektive. Som sagt rammer ikke dette bare Oslo, så det er viktig å ha et sterkt samarbeid med alle andre berørte politidistrikter.

Jeg gjenntar at dette er en uakseptabel situasjon for befolkningen i Oslo og andre deler av landet, og jeg vil gjerne spørre justisministeren hvordan han vurderer dette, og hvilke tiltak han kan tenke seg å sette inn.

Statsråd Knut Storberget [11:14:26]: Det er en særs viktig interpellasjon som reises, og jeg er glad for den åpenhet som interpellasjonen gir uttrykk for, nemlig først

og fremst å invitere til en debatt om hvordan vi vurderer situasjonen, og så ha mulighet til å komme med noen skisser og strategier i forhold til hvordan man skal møte utviklingen.

Jeg har innledningsvis lyst til å si at mens vi på mange områder i politidistriktene ute i det ganske land ser at en del kriminalitet faktisk er på nedtur, er det på det området som interpellanten her peker på, ikke samme utvikling – dessverre. Det gir grunn til bekymring, først og fremst for de ringvirkningene som interpellanten peker på – at dette ikke bare er et Oslo-fenomen, men har stor påvirkning også over det ganske land – men også fordi den type kriminalitet som begås, er så alvorlig at det er primært både å forebygge og, når det har skjedd, reagere raskt. Derfor vil jeg gjøre det helt klart at Regjeringa ser like alvorlig som representanten Bøhler på den alvorlige kriminaliteten som denne type gjenger står for. Det er gjenger av ulik art som rekrutterer unge mennesker både fra minoritetsmiljøer og etniske norske miljøer. I den grad disse har tilknytning til internasjonal organisert kriminalitet – og det har de jo ofte – er dette i tillegg en alvorlig side ved gjengene.

Organisert kriminalitet stiller samfunnet overfor store utfordringer både nasjonalt og internasjonalt og representerer en alvorlig trussel. De organiserte kriminelle miljøene opererer gjerne på flere områder og driver flere typer illegal virksomhet. Dette gir også grunnlag for rivalisering mellom gjengene om kontroll over virksomheter, noe som kan resultere i voldsbruk gjengene imellom. Politidirektoratet har utarbeidet en rapport om den organiserte kriminaliteten, og rapportens forslag til tiltak følges opp i samarbeid med Riksadvokaten i de tilfeller spørsmålet gjelder påtalemyndigheten.

Jeg har fra Oslo politidistrikt fått opplyst at det er særlig tre gjenger der medlemmer har minoritetsbakgrunn, som er involvert i alvorlig og organisert kriminalitet, bl.a. de som i mediene går under betegnelsen A-gjengen og B-gjengen. Politiet karakteriserer særlig en rekke medlemmer i A-gjengen som veletablerte aktører i den kriminelle underverdenen. De driver illegal virksomhet sammen med legal næring og opptrer ofte på en måte som man i denne sammenheng kan kalle profesjonell. Politiet er kjent med at gjengene samarbeider med en rekke kjente kriminelle aktører og med nettverk i Norge og i utlandet. Det er også kjent at de både oppholder seg fysisk og dels overfører pengesummer til og investerer i utlandet. Jeg skal komme tilbake til det. Gjengenes tilbøyelighet til bruk av vold er tidligere utførlig beskrevet i mediene. Politiet uttrykker bekymring for at spenninger mellom disse gjengene også kan medføre økt våpenbruk, noe vi har sett utslag av i løpet av de siste årene.

Politiet har gjennom flere år søkt å bekjempe og forebygge gjengkriminaliteten i Oslo. Gjengenes kompleksitet og mangfoldet i den kriminelle aktiviteten er imidlertid en ressurskrevende utfordring. Til tross for at en rekke gjengmedlemmer i dag sitter fengslet for ulike lovbrudd, syns ikke dette å begrense gjengenes kriminelle aktivitetsnivå i den grad politi- og påtalemyndighet hadde håpet på. Altså: Man står overfor en rekruttering som er bekymringsfull.

Jeg har fått opplyst at politiet i Oslo har lagt til grunn en langsiktig strategi for å bekjempe etablerte gjenger og forebygge framvekst av nye gjenger og nyrekruttering. Som en del av denne strategien arbeider Oslo politidistrikt nå på flere fronter. Her legges det vekt på å få til en bred kartlegging av de aktuelle gjengmiljøene, deres sammenheng og virkemåte, slik at man kan ha oversikt over dem. Samtidig legges det opp til en videreutvikling av det tverrfaglige samarbeidet mellom offentlige etater, som skatte- og avgiftsmyndighetene, sosialetaten, barnevernet, fengselsvesenet og forskningsmiljøer. Videre er det nødvendig å ha en riktig prioritering av personellressursene og av straffesaksbehandlingen.

Nå tilligger det ikke meg som justisminister å gå inn i det operative ansvaret for å bekjempe gjengkriminalitet, men det er politimesterens ansvar å foreta en prioritering ut fra budsjettammer og i samsvar med politiske signaler – for øvrig fra storting og regjering – som nettopp skal kunne redusere denne type uønsket atferd. I så måte er det viktig at politiske myndigheter understreker at denne form for kriminalitet må bekjempes, noe denne interpellasjonsdebatten formodentlig sterkt vil kunne gjøre. I denne sammenheng vil jeg nevne at Politidirektoratet i 2004 gjennom Prosjekt organisert kriminalitet tok initiativ til en mer målrettet satsing for bekjempelse av denne type kriminalitet.

Det er gjennomført en landsomfattende kartlegging av den organiserte kriminaliteten i Norge. Både Politidirektoratet og Riksadvokaten er enig i at kartleggingsrapporten skal følges opp gjennom en systematisk og metodisk innhenting av relevant informasjon, for å sikre et samordnet oppfølgingsarbeid som inkluderer taktiske og operative anbefalinger og forslag til prioritering og tiltak. Videre er det nødvendig at både politiet, påtalemyndigheten og domstolene har en høy kompetanse for å kunne bekjempe denne formen for kriminalitet på en effektiv måte. Utviklingen av og økt bruk av DNA-tester vil også kunne styrke bekjempelsen av kriminalitet som utføres av gjengene, noe som Stortinget er kjent med at Regjeringa har under arbeid.

Etter min oppfatning er kampen mot organisert kriminalitet blitt bedre organisert de senere årene, bl.a. gjennom den forrige regjeringens arbeid med dette, særlig gjennom organiseringen av CATCH. Samarbeidet mellom politi, påtalemyndighet og andre relevante organer er utvidet. Kripos har fått styrket slagkraft, i og med at tidligere CATCH er blitt lagt dit. Oslo politidistrikt har dessuten en egen seksjon som har som hovedoppgave å forebygge og etterforske denne type kriminalitet. Jeg vil også peke på at det er rom for frivillig innsats for å kunne forebygge rekruttering til gjengene. Her vil jeg peke på prosjektet med gatemekling som Røde Kors gjennomfører i samarbeid med Konfliktrådet i Oslo og Akershus. Oslo kommune har bevilget penger til dette.

La meg også få understreke at det ikke hersker noen tvil om at de nevnte gjengene er involvert i svært alvorlig kriminalitet. Dette er en utfordring både for medborgernes trygghet og for politiets kriminalitetsbekjempelse. Jeg er overbevist om at politiet arbeider bevisst for både å

forebygge og bekjempe gjengenes kriminelle virksomhet. Det er imidlertid en betydelig utfordring å kunne få kontroll over dem, all den tid dette i stor grad er temmelig lukkede miljøer som det er vanskelig å få tilstrekkelig kunnskap om. Jeg har imidlertid tiltro til det som representanten Bøhler også delvis var inne på, vitnebeskyttelsesprogrammet som er under utvikling, kan være til vesentlig hjelp for å kunne hente mer kunnskap om denne kriminaliteten, og rett og slett få vitner til å tørre å stå fram og snakke når de samtidig vet at de får beskyttelse.

Så vil jeg også si at bakgrunnen for at Regjeringa ved forrige budsjetttrunde ønsket å styrke Oslo politidistrikts budsjett med 6 mill. kr, var nettopp at man skulle kunne være mer aktiv, særlig i forhold til de aller verste, de som går igjen, og de som ofte er i disse gjengene. Jeg har fått tilbakemelding fra politiet om at nettopp mye av de midlene som kom, brukes til å styrke gjengangerprosjektene, slik at man passer på at disse menneskene, når de blir pågrepet, er mest mulig ute av sirkulasjon, i den forstand at de raskt kommer inn til varetekt, raskt får dom og også raskt kommer inn til soning, uten å måtte stå i soningskø. Jeg tror det er helt avgjørende hvis vi skal kunne knekke nettopp disse miljøene.

Jeg peker også på at det er utarbeidet nye metoder for å kunne drive både telefonavlytting og, i de alvorligste tilfeller, også romavlytting, som det er avgjort viktig at Oslo politidistrikt og andre nå får kunne bruke aktivt, og som jeg vet det foregår stor aktivitet rundt.

Regjeringa jobber som kjent også med å avvikle soningskøene i Norge. Vi har som ambisjon å gjøre det, og jeg tror det er avgjort viktig for å kunne reagere raskere. Før sommeren vil vi også komme med et høringsnotat vedrørende det å få raskere straffesaksbehandling, noe jeg tror er avgjort viktig, slik at disse blir tatt raskt. Dessuten jobbes det med en forskrift til våpenloven, hvor jeg mener at Regjeringa har god grunn til, nettopp på bakgrunn av situasjonen i Oslo, å stramme inn reglene om våpen- og knivbruk og se på mulighetene for om vi kan gå ett skritt lenger enn den situasjonen vi har hatt, i forhold til flere bestemmelser i forskriften.

Jeg vil også peke på at det er avgjort viktig nå å få satt i verk tiltak som kan ramme den økonomiske flyten i disse miljøene. Det har strømmet inn hvitvaskingsmeldinger til Økokrim etter at vi fikk et nytt lovverk som påla både finansinstitusjoner, advokater og andre å rapportere om mistenkelige transaksjoner. En av grunnene til at Regjeringa valgte å styrke Økokrims hvitvaskingsenhet med elleve nye stillinger fra inneværende budsjettår, var nettopp for at vi ikke bare skulle stå der med en lovtekst, men at vi skulle bli mer operative for å kunne undersøke hva som ligger bak disse meldingene. I den forbindelse vil jeg også nevne at jeg vil ta initiativ til en gjennomgang av inndragningsreglene i strafferettspleien og se på om de fungerer godt nok der hvor man ser særlig unge mennesker rå over stor formue, enten det er en svart BMW eller hva det måtte være, uten å kunne dokumentere noe som helst om hvor de har fått de pengene fra, om det er muligheter til i større grad å foreta inndragning enn det man faktisk gjør i dag, og om det er nødvendig med lovendringer. Det vil jeg ta

initiativ til, sammen med en del andre forebyggende tiltak som jeg har nevnt nå. Men vi kommer tilbake med ytterligere tiltak.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Jan Bøhler (A) [11:24:51]: Jeg takker justisministeren for et svært godt og omfattende svar.

Det er tre–fire punkter jeg gjerne vil kommentere. Det ene gjelder nye metoder i forhold til våpenbeslag. Justisministeren nevnte at han ville se på regelverket her, se på hvordan man kan stramme inn. Jeg tror at det som man har startet på i år, med økte beslag av våpen, hvor politiet har hatt flere aksjoner på nøkkelsteder i forhold til fare for at folk går med våpen, er et veldig positivt trekk som bør trappes opp videre i de miljøene hvor vi vet at disse gjengmedlemmene ferdes. Når man får tatt folk med så alvorlige våpen som maskinpistoler, kalasjnikov osv. i Oslo, gjelder det å ha strenge nok reaksjoner. Det gjelder både bøtenivået, som jeg tror har vært i størrelsesordenen 6 000–8 000 kr, og det gjelder når man blir tatt for andre gang med slike våpen. Da vil jeg si – uten at Stortinget har noe direkte med det å gjøre – at da må man også se på fengsling og sterkere reaksjoner i forhold til å bruke og oppbevare den typen våpen. Så jeg håper at den aksjonsrettede virksomheten mot disse miljøene som har slike våpen, som er noe av kjernen i disse gjengene, blir intensivert, for da vil man komme nær innpå dem.

Jeg syns det signalet som justisministeren gav om inndragning i forhold til verdier, var veldig positivt, for det er åpenbart at disse personene går rundt og brauter seg med svære verdier som det er umulig å forklare hvor de har hentet hen.

Jeg vil også si til det justisministeren var inne på om Oslo-politiets ressurser, at det var positivt at Regjeringa plussset på 6 mill. kr i høst. Men det budsjettet som Bondevik-regjeringa før det hadde lagt fram, innebar et større kutt, slik at ifølge Oslo-politiet har de et langt strammere driftsbudsjett i 2006 enn i 2005. De sier at de må kjøre strammere i størrelsesordenen 20–25 mill. kr. Da er det klart at det også går ut over denne virksomheten, så det er viktig å se på det videre i forhold til kommende budsjetter.

Jeg håper de signalene justisministeren gav, fører til en mer omfattende, koordinert, aksjonspreget, langvarig innsats overfor disse miljøene, og at mange av de elementene justisministeren nevnte, kan trekkes sammen til en sann plan.

Statsråd Knut Storberget [11:28:07]: Jeg er helt enig med interpellanten i at vi trenger koordinering, vi trenger langsiktig innsats, og den innsatsen trenger også å være av en viss styrke. Den trenger egentlig å være svært sterk. Men jeg mener at de grep som den forrige regjeringa gjorde i forhold til bl.a. organisert kriminalitet, og det man har gjort på Kripos, bidrar til at vi får en slik koordinering, samtidig som Oslo politidistrikt nå organiserer dette arbeidet på en måte som vi forventer vil gi effekt, slik også interpellanten ønsker seg. Men det er viktig at vi

oppretholder et politisk søkelys på dette, og jeg er overbevist om at vi her er nødt til å foreta grep av lovmessig art og ikke bare tenke bevilgninger til Oslo politidistrikt. Det må vi også ha med oss.

Når det gjelder de aksjoner som har vært vedrørende våpen, må jeg si at det er en aksjonsform jeg hilser velkommen, og som jeg mener er en veldig riktig strategi fra Oslo politidistrikt. Uansett om man får treff og får beslag av våpen når man driver slike aksjoner, har de stor forebyggende effekt. Det bidrar også til å avdekke annen type kriminalitet som ikke nødvendigvis er like gjengrelatert eller like alvorlig, og det bidrar også til å oppfylle Stortingets intensjon om at man ønsker et nært politi der hvor det begås kriminelle handlinger, der hvor det er risiko for at kriminelle handlinger kan oppstå. Så de kniv- og våpenaksjoner som politiet nå har hatt, er noe Regjeringa ønsker og vil stimulere politiet til å fortsette med, ikke bare her i Oslo, men også andre steder. Jeg vil understreke at den gjennomgangen vi nå har av våpenforskriftene, og som departementet om ikke lenge skal konkludere på, vil gi oss muligheter til å vise at vi har tilnærmet nulltoleranse når det gjelder å bære våpen og kniv i offentlige rom uten noen som helt fyllestgjørende grunn. Der kommer også spørsmålet om straffesanksjon inn i forhold til dem som blir tatt, enten det er første gang eller andre gang, slik interpellanten var inne på. Jeg er av den oppfatning at den gjennomgangen vi nå skal ha i forbindelse med ny spesiell straffelov, bør ha særlig oppmerksomhet mot lovbrudd av denne karakter for å se om vi reagerer strengt nok i disse tilfellene. Det gir oss en god anledning til å ta den gjennomgangen interpellanten ønsker seg.

Så har jeg lyst til å peke på et forhold som interpellanten også var inne på, og som er avgjørende. Vi løser ikke disse problemene bare ved å tenke politimessige og strafferettslige tiltak. Vi er helt avhengig av å ha en svært aktiv forebygging også her i Oslo for å hindre nyrekruttering til disse miljøene og for å gi de unge menneskene som går inn i disse gjengene, tilbud om andre aktiviteter å holde på med. Der kommer spørsmålet om lokaltilbud – skole, utdanning og fritidsaktiviteter – og spørsmålet om en aktiv ruspolitikk inn for fullt. Og der inviterer jeg alle partier i Stortinget til å være med aktivt.

Hilde Magnusson Lydvo (A) [11:31:31]: Representanten Bøhler tar opp en stor utfordring i det norske samfunn: Hva kan vi gjøre med gjenger som opererer utenfor norsk lov? Dette er et komplisert og meget sammensatt problem. Det har forgreininger til organisert kriminalitet både i inn- og utland.

Organisert kriminalitet stiller samfunnet overfor store utfordringer og representerer en alvorlig trussel. Jeg tror det er veldig viktig at vi fokuserer på forebygging og jobber for å stanse rekrutteringen til disse miljøene. Politiet har program som jobber direkte inn mot disse miljøene, og forebyggingsprosjekt for å stanse rekrutteringen fra minoritetsmiljøer og også fra etnisk norske miljøer.

Andre organisasjoner jobber også med dette, som f.eks. organisasjonen «WayBack». «WayBack» jobber for livet etter soning, den jobber aktivt mot fengslene og re-

krutterer pakistansk ungdom som kan være utsatt for å komme i dårlig selskap når de kommer ut igjen. Ungdommene må bryte med gamle miljøer og med dårlige venner. I «WayBack» får ungdommene sjansen til å være med på positive fritidssysler, som f.eks. cricket, som er nasjonalsporten i Pakistan. Dette arbeidet har allerede gitt gode resultater.

Gjengproblematikken i Oslo er det blitt jobbet aktivt mot gjennom mange år. Det er til dels lukkede miljøer, noe som gjør at det er svært tids- og ressurskrevende å få kontroll over dem.

For å bekjempe tøffere og bedre organiserte kriminelle må nye metoder tas i bruk, og tettere internasjonale og nasjonale samarbeidsstrukturer må utvikles.

Jeg har stor tro på at det er riktig at politiet satser på et tverrfaglig samarbeid mellom offentlige etater som skatte- og avgiftsmyndighetene, barnevernet, sosialetaten, forskningsmiljøer og fengselsvesenet, særlig når det gjelder hvitvasking av penger og eventuelt inndraging av verdier, da økonomisk vinning er hovedmotivasjonen for disse gjengenes aktiviteter.

Økt bruk av DNA-tester vil også være et virkemiddel for å få bukt med denne type kriminalitet.

Regjeringen Stoltenberg IIs vektlegging av at vi skal ha gode fellesskapsløsninger, er virkelig med på å forebygge kriminalitet. Videre vil Regjeringens satsing på å korte ned soningskøene og bedre innholdet i soningen være med på å redusere faren for å få gjengangere.

Kjernen i vår kriminalpolitikk er å forebygge bedre, oppdage og oppklare mer og reagere og rehabilitere mer effektivt. Her er det særlig viktig å rette søkelyset mot de unge lovbrysterne for å hindre at de fortsetter en kriminell løpebane. Det må reageres raskt overfor førstegangsforbryterne.

Dette er en helhetlig i kriminalpolitikken, som jeg er sikker på også er med på å bekjempe problemstillingen Bøhler her reiser.

Solveig Horne (FrP) [11:34:37]: Det er en veldig viktig sak interpellanten tar opp her i dag, og Fremskrittspartiet er veldig glad for at denne problemstillingen tas opp av et medlem fra et av regjeringspartiene.

Mange husker sikkert ramaskriket under valgkampen i fjor på grunn av Fremskrittspartiets valgkampbrosjyre, som fikk veldig stor oppmerksomhet. Både pressen og en del av våre politiske motstandere brukte enhver anledning til å kritisere denne brosjyren der en av hovedoverskriftene var at «gjerningsmannen var av utenlandsk opprinnelse».

Derfor er det gledelig at det er blitt reist en interpellasjon der interpellanten tar innover seg at det de siste 20–25 årene er begått mange alvorlige kriminelle handlinger knyttet til forskjellige gjenger, som A-gjengen og B-gjengen, og at et stort antall medlemmer kommer fra minoritetsmiljøer.

Interpellanten reiser i grunnen to viktige spørsmål som jeg vil komme tilbake til.

Når det gjelder gjengkriminaliteten, er det ikke bare i Oslo en ser problemene, men også andre plasser i landet,

som interpellanten viste til. Her er det først og fremst viktig å fokusere på rett integrering og oppfølging av disse miljøene. Politiet må få de ressursene som trengs for å bekjempe disse gjengene, som blir mer og mer voldelige etter som tiden går. Politiet må ha en bevisst strategi og oppfølging overfor disse. En må ha fokus på kompetanseøkning blant politiet når det gjelder innvandrere og de kulturelle forskjellene.

Ingen er tjent med at utlendinger og innvandrere er overrepresentert på slike statistikker, aller minst de lovlige innvandrerne her i landet.

Mange av disse gjengmedlemmene er heller ikke ukjente for politiet. De er gjengangere i systemet, og de utfører mye av hverdagskriminaliteten i bybildet. Derfor er det veldig viktig å fokusere på gjengangerne i straffesystemet, slik at disse får straff som fortjent.

Spesielt viktig er det å slå ned på og følge opp de som utfører kriminelle handlinger for første gang. Vi ser at veldig mange av de unge med minoritetsbakgrunn, begår førstegangs-kriminalitet for å få innpass i og for vise seg for gjengmiljøet.

Nå er det ikke til å stikke under stol at den problematikken som interpellanten tar opp, er spesiell for Oslo. Oslo har spesielle utfordringer, ikke bare som landets hovedstad, men som narkotikahovedstad og hovedsete for store deler av den tunge, organiserte kriminaliteten. Enten vi liker det eller ikke, er det ressurser politiet trenger for å få bukt med disse gjengmiljøene og den organiserte kriminaliteten.

Fremskrittspartiet har tatt dette innover seg og økte i sitt budsjett bevilgningene til Oslo-politiet mye mer enn Stoltenberg-regjeringen. Jeg skal gi interpellanten rett: Oslo-politiet har fått reduserte inntekter med Stoltenberg-regjeringen, men Stoltenberg-regjeringen skal ha det at de gav mer enn Bondevik II-regjeringen gjorde i sitt budsjett.

Interpellanten tar også opp en annen viktig sak: Har samfunnet evner til å få bukt med organisert kriminalitet?

Det som i grunnen er litt bemerkelsesverdig, er at et medlem fra Arbeiderpartiet tar dette opp her i Stortinget, når man i den berømmelige Soria Moria-erklæringen ikke nevner organisert kriminalitet med et eneste ord.

Den utviklingen som vi ser i kriminalitetsbildet her i landet, gjør det påkrevd å øke innsatsen og høyne beredskapen når det gjelder organisert kriminalitet. Politiet får i dag ikke bukt med organisert kriminalitet, fordi de mangler metoder og ressurser. Politiet må få ta i bruk langt sterkere virkemidler for å få bukt med den voksende organiserte kriminaliteten.

De senere årene har vi hatt flere eksempler på at kriminaliteten blir råere og råere, og at respekten for menneskeliv blir mindre og mindre. Politiet må få lettere tilgang til pansrede kjøretøy, våpen og overvåkningsutstyr for bedre å kunne møte gjengene på deres banehalvdel.

Jeg vil igjen få takke interpellanten for å ha satt denne viktige saken på dagsordenen her i Stortinget. Jeg vil anbefale interpellanten de neste månedene å arbeide aktivt inn mot Regjeringen for å få gjennomslag for økte bevilgninger til politiet, økt fokus på gjengangerkriminaliteten, forebygging av hverdagskriminalitet og ikke minst den

organiserte kriminaliteten. Det er gledelig å høre justisministeren si at Regjeringen ser alvorlig på dette, og at de ser at det er et økende problem. Så gjenstår det å se til høsten om justisministeren viser handling. Det skal ikke stå på Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet ser fram til budsjett-opplegget fra Regjeringen når det gjelder disse viktige sakene.

Elisabeth Aspaker (H) [11:39:33]: Man må ikke være fra Oslo for å bry seg om Oslo.

Jeg mener det er et svært viktig anliggende som interpellanten nå tar opp. Det handler faktisk om Norges ansikt utad og om hvordan folk opplever hovedstaden. Som storby har Oslo utvilsomt noen særegne utfordringer. Selv om vi vel etter hvert vet at gjengkriminalitet eksisterer andre steder, var det vel her vi opplevde det først, og også her vi har kunnet følge denne typen kriminalitet over lengst tid. Det er kanskje også her vi har de beste forutsetningene for å kunne gripe inn og for å kunne vite hva slags strategier som skal til for å kunne forhindre og stoppe denne typen kriminalitet.

Jeg tror det er ubestridt at gjengkriminalitet, som det har vært tendenser til i Oslo, skaper utrygghet i hverdagen for svært mange. Det er også en stadig større tendens i retning av at enkeltpersoner utenfor gjengmiljøene rammes av uprovosert vold. Dette er kriminalitet av en slik art at der man ellers som voksne kunne tillate seg å gripe inn, tør man ikke det av frykt for konsekvensene. Derfor er vi helt avhengig av at vi har et aktivt politi som på vegne av befolkningen er i stand til å løse denne trygghetsutfordringen.

Hvem er det som blir rammet av gjengkriminalitet? Det er selvfølgelig de som gjengen til enhver tid måtte være i konflikt med eller eventuelt ønsker seg konflikt med, men det rammer også tilfeldig forbipasserende. Vi ser at disse gjengene på ulike måter driver rekruttering og nærmer seg ungdomsmiljøer, fordi de ser at dette er et mulig marked for å kunne utvide sin aktivitet.

Det som også er skremmende, og som preger kriminalitetsbildet generelt, er selvfølgelig at volden blir grovere. Det er hyppigere bruk av kniver, det er mer bruk av målrettede, kraftige slag og spark mot hodet. Vi opplever drap, og vi ser at torpedovirksomhet brer om seg også i Norge, dessverre.

Det er svært viktig at politiet har evne til å prioritere saker av denne karakter, og det er veldig viktig for at samfunnet ikke skal bli oppfattet slik at det bygger opp under følelsen av lovløse tilstander.

Politiet i Oslo har hatt gjengangerprosjektet «Very Important Criminals». Det innebar en målrettet innsats for å stoppe gjengangere og hindre alvorlig kriminalitet. Det er en måte å jobbe på som etter mitt skjønn er veldig viktig, og jeg tror vi må gjøre mer og ikke mindre av det i tiden framover.

Det er én ting som er urovekkende når det gjelder gjengkriminalitet, og det er hvordan disse miljøene spekulerer i å bruke yngre ungdommer og barn som er under den kriminelle lavalder, for at man på den måten skal kunne begå kriminalitet uten å risikere at det i neste omgang

vil få noen konsekvenser. Derfor er det svært viktig som både justisministeren og flere av talerne før meg har vært inne på, at vi er kontante, og at vi har godt verktøy å møte førstegangskriminelle med. Det er en utfordring at de blir yngre og yngre, også under den kriminelle lavalder, men vi vil gjøre oss selv en solid bjørnetjeneste hvis vi ikke finner en måte å møte disse ungdommene på som sikrer at de får en reaksjon, slik at de skjønner konsekvensene av det de har vært med på, i håp om å forhindre at de innleder en kriminell løpebane.

Høyre er opptatt av at Oslo skal være en trygg by, ikke bare for dem som bor her – det er en selvfølge – men også for de mange som besøker Oslo. Som jeg var inne på innledningsvis, tror jeg svært mange har et forhold til hovedstaden, og vi ønsker at man skal kunne ferdes trygt i byen. Det går ut over livskvaliteten til oss alle dersom vi ikke kan bevege oss fritt rundt i frykt for kriminalitet.

Politiet gjør utvilsomt en stor innsats, men vi må alltid spørre oss om det kan være nødvendig med ytterligere ressurser og ytterligere tiltak når og hvis kriminalitetsbildet tilsier det.

Aktiv kriminalitetsbekjempelse i forhold til gjengkriminalitet handler selvsagt også om at politiet da skal greie å ta dem som begår disse handlingene. Men like viktig er det, som flere av talerne her har vært inne på, at man hindrer nyrekruttering til gjengmiljøene. Derfor er det forebyggende arbeidet svært avgjørende.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:44:56]: Jeg vil innledningsvis, som flere andre også har gjort, gi ros til Jan Bøhler for at han tar opp temaet, for det er viktig. Det er viktig å finne tiltak for å motvirke gjengkriminalitet.

Så har jeg lyst til å fortsette der justisministeren slapp. Avslutningsvis i sitt innlegg trakk Storberget opp et annet tema enn bare det som handler om å bekjempe kriminalitet, nemlig forebyggingsaspektet. Det tror jeg og SV er ekstremt viktig.

For en tid siden snakket jeg med en ansatt i en barnevernsinstitusjon. Hun fortalte at ganske mange av ungdommene hos dem kommer fra det vi kaller fremmedkulturelle miljøer, altså personer som har foreldre fra andre land som har kommet til Norge. Hun sa at det var én ting som undret henne ganske mye: De med muslimsk bakgrunn har en veldig stor motstand mot å drikke alkohol, fordi det er fremmed i deres kultur, og dette synet har de parallelt med at de omsetter narkotika og blir tatt for det. Det viser det litt absurde i situasjonen, men også hvor lite kunnskaper vi har om deres bakgrunn. De kommer til et norsk samfunn og møtes i stor grad med uvitenhet. Når det gjelder en del av disse miljøene, det må vi vel erkjenne, har vi i veldig liten grad lyktes med en inkluderende politikk der de blir en del av fellesskapet. Ofte blir det slik at vi definerer «oss» og «dem», slik at det oppstår en avstand som på mange måter skyver dem inn i sine egne miljøer.

Jeg hørte på innlegget til Solveig Horne. Det er åpenbart at Fremskrittspartiet har rett i at politiet har en rolle å spille. Men samtidig er det ganske symptomatisk når Fremskrittspartiet beskriver disse fenomenene, at ordet

forebygging overhodet ikke nevnes. Det er jo den utfordringen vi som seriøse politikere er nødt til å ta på alvor. Hvordan skaper vi barnehemiljøer der også de som i utgangspunktet ikke har norsk bakgrunn, opplever å være velkommen, at foreldre gjerne benytter seg av den barnehagen, og at dette fortsetter inn i skolemiljøene på en måte som gjør at man i en klassesituasjon, også når man har noen fra andre land, kan beholde sin kulturbakgrunn og samtidig føle at man er en del av et større fellesskap? Jeg tror at det er på den måten noen hver av oss stort sett oppfører seg anstendig i dette samfunnet, blir en del av fellesskapet og ønsker å bidra til å bygge opp fellesskapet. Men jeg tror at noen hver av oss, dersom vi dag ut og dag inn opplevde at vi ikke var en del av fellesskapet, at fellesskapet uttrykte at vi var fremmedelementer i det miljøet, ved å bli skjøvet ut, også ville reise oss mot det fellesskapet. Det er en del av mekanismene i forhold til gjengmentaliteten i Oslo. Det er ikke noe forsvar for kriminelle handlinger, men hvis man ikke blir opptatt av den type mekanismer, betyr det bare at det vil forsterkes over tid.

Her var annonsen som Fremskrittspartiet hadde i forbindelse med valgkampen, nevnt. Reaksjonene på annonsen skyldes ikke at man reagerer på at Fremskrittspartiet setter gjengkriminalitet og voldshandlinger på dagsordenen – det må vi alle være opptatt av – reaksjonene skyldes måten man gjør det på. Man forsterker bildet av «dem» og «oss» på en slik måte at man også forsterker motreaksjonene i disse miljøene. Det det bidrar til, er å forsterke kriminelle handlinger. Derfor må vi på en seriøs måte være opptatt av de mekanismene som gjør at man får kriminalitet i et samfunn, og bekjempe det – ta ondet ved roten. Det gjør man ikke ved å stigmatisere store grupper. Det gjør man ved å inkludere dem og søke i en felles forståelse med dem, også om de har en annen kulturell bakgrunn, hvordan vi kan få et samfunn som er trygt for alle, både for oss og for andre som kommer til dette samfunnet for å leve i et fellesskap med oss.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:49:22]: Jeg vil også gi honnør til representanten Jan Bøhler for å ha tatt opp et tema som for mange i denne byen, som både Jan Bøhler og jeg representerer, nok oppleves som mer truende enn det i realiteten er. En stor utfordring når det gjelder trygghet i seg selv, er vel hva som er den opplevde tryggheten, og hva som er den reelle tryggheten. Jeg er ikke særlig i tvil om at mange oppslag knyttet til gjengkriminalitet bidrar til at den opplevde tryggheten for mange er lavere enn det den reelle tryggheten i denne byen faktisk er.

Nå var justisministeren inne på veldig mange av de tiltak som over flere år har vært satt i gang i oslopolitiet, også med styrkingen av Kripas, som jeg vil si har bidratt positivt til at vi ikke har mer gjengkriminalitet enn det vi faktisk har i denne byen. Det er også slik at oslopolitiet har intervensert i flere begynnende gjengmiljøer – og lyktes med det. Det synes jeg også hører med i bildet når vi diskuterer denne saken.

Så var justisministeren også inne på at det ikke bare er minoritetspråklige som er medlemmer av gjenger, det er

også etnisk norske. Det er begge deler inne i samme gjengmiljø til tider. Det gir et mer fasettert bilde av situasjonen enn det man av og til kan få inntrykk av.

Vi har en stor utfordring i å hindre rekruttering. Her var flere av talerne inne på forebygging. I Oslo har vi hatt – vil jeg si – ganske vellykte eksempler på det som kalles SLT – nå tror jeg det har fått et annet navn, men det spiller jo ikke så stor rolle – et samarbeid mellom lokale tiltak, der politi, skole, barnevern og andre kommunale instanser har vært inne for å forebygge og sørge for å hindre oppbygging av gjenger.

Dette bringer meg over på noe som justisministeren var inne på i gårsdagens debatt, nemlig taushetsplikt. Jeg tror nok ikke vi er i mål ennå når det gjelder å sørge for at taushetsplikten mellom ulike etater praktiseres på en slik måte at det til syvende og sist er til gagn for den enkelte ungdom. Her tror jeg faktisk det først og fremst er praktiseringen som er utfordringen, ikke så mye det gjeldende lovverket, som egentlig har åpnet for dette i langt større grad enn man av og til får inntrykk av.

Jeg merket meg også at justisministeren viste til ny spesiell straffelov, som skal komme. Vi imøteser forslag knyttet til straffeskjerpelser, som jeg skjønnte både justisministeren og interpellanten tenker seg i forbindelse med lovbrudd som særlig kan knyttes til den aktiviteten vi her diskuterer. Jeg syns også det er interessant at en gjennomgang av inndragningsreglene ble nevnt. Der har vi jo tidligere skjerpet lovgivningen bl.a. ved å ha omvendt bevisbyrde i flere forhold. Det kunne være interessant å høre om justisministeren tenker seg en ytterligere utvidet adgang i så måte.

Så kommer vi heller ikke fra at dette også når det gjelder de minoritetspråklige, dreier seg om en god integreringspolitikk. Hva er det som ofte skjer med gjengmedlemmer som er rekruttert? Jo, det er at de får et fellesskap, de får surrogatforeldre, vil jeg kalle det, i gjengmiljøet, også fordi deres foreldre ikke er integrert i det norske samfunnet. Det er gjerne det enkelte barn, den enkelte ungdom som er bindeleddet til det norske samfunnet, det er han, eller hun også av og til, som kan norsk, og som på den måten kan spille sine foreldre delvis utover sidelinjen.

Men igjen – takk til interpellanten for å ha reist en viktig sak.

Kari Mette Prestrud (Sp) [11:54:41]: Vi blir i media stadig minnet om at som vitne eller som kilde i straffesaker løper man en stor risiko. Trusler og faktiske represalier sitter løst hos stadig flere kriminelle. Den ene konsekvensen er at stadig færre vil bistå politiet og påtalemyndigheten med viktige opplysninger for oppklaring av saken. Den andre konsekvensen har en mer hverdagslig betydning, men er desto mer alvorlig: Folk tør ikke hjelpe en som er utsatt for vold på gata. Folk tør heller ikke kontakte politiet etter at de har sett noe eller hørt viktige opplysninger. Av frykt for å innblandes i ubehageligheter er det tryggere å la være. Da har vi allerede kommet ut å kjøre: Personene på gata føler at de har mindre vern enn de kriminelle har, støttet av oppfinnsomme forsvarere.

Etter den berømte store heroinsaken fra 2002 hvor påtalemyndigheten trakk tiltalen for å beskytte sine kilder, kom departementet med Ot.prp. nr. 24 for 2002-2003, som endte med lovendringer knyttet til begrensninger i dokumentinnsyn og bevisførsel.

Lovendringen stiller svært strenge vilkår for å begrense innsyn for siktede/tiltalte, og det altså i opplysninger som ikke påberopes som bevis fra påtalemyndigheten engang. Det kan heller ikke nektes innsyn i opplysninger som allerede er gitt for å begrunne varetaktsfengsling, som skjer på et svært tidlig stadium i saken, og påtalemyndigheten har ekstremt dårlig tid til å tenke på hensynet til eventuelle kilder eller vitner. Dette setter påtalemyndigheten i en svært vanskelig situasjon, og låser fort muligheten for å begrense innsyn, som lovendringen var ment å åpne for.

Vilkårene som stilles for å begrense innsynet, framstår som for strenge og forandrer ikke mye på den håpløse situasjonen påtalemyndigheten befinner seg i: å forsøke å oppklare saker, men samtidig verne om sine kilder.

Jeg ber justisministeren vurdere å åpne denne adgangen til å begrense innsyn ytterligere for å få en realitetsendring, slik det forhåpentligvis var ment ved siste lovendring. Aller helst hadde jeg sett at siktede og forsvarer kun gis innsyn i sakens opplysninger som er knyttet til de bevis påtalemyndigheten vil bruke i retten.

Et helt annet tiltak jeg ber justisministeren se nærmere på, er at det må ha noen konsekvenser for forsvarer å råde sin klient til direkte å lyve i retten. Etter flere saker med medieoppmerksomhet hvor det har kommet fram hvordan enkelte forsvarere opptrer, og hvilke midler de tillater seg å bruke, er folks oppfatning blitt at det ikke lenger er noe mål å komme fram til sannheten i en norsk rettsal.

Jeg håper justisministeren er enig med meg i at da har det gått mer enn langt. Brudd på grunnleggende etiske prinsipper synes ikke å ha noen konsekvenser for advokatene, og bygger opp under en utvikling i den norske rettsstat jeg liker svært dårlig.

Gunvald Ludvigsen (V) [11:59:06]: Det store fleirtallet av barn og unge i Noreg er lovlydige borgarar og er ikkje i politiet sine register. Det finst likevel eit lite mindretal som av ulike årsaker utviklar ein kriminell karriere, og av desse igjen er det enkelte som allereie før dei når den kriminelle lågaldren, har gjort kriminelle ugjerningar.

Eg la merke til at justisministeren i innlegget sitt var innom den førre regjeringa sitt arbeid. Venstre var, som kjent, då dei sat i regjering, med på å lage ein handlingsplan som heiter: Sammen om barne- og ungdomskriminalitet (2005-2008). Denne planen var ein tiltaksplan for unge lovbrytarar. Handlingsplanen er særleg retta mot gjengangarar og dei som gjer alvorlege lovbrøt.

Eg vil poengtere at det er unge lovbrytarar som utgjer ei særleg utfordring. Det er spesielt viktig at alle delar av hjelpeapparatet samarbeider for å gi denne gruppa andre moglegheiter.

Det er fleire som har vore inne på det, men eg trur kjernen er omtrent som følgjer: rehabilitering og førebygging.

Det er nøkkelorda når kriminalitet skal haldast nede. Å stoppe den enkelte sin veg inn i ein kriminell løpebane er alfa og omega.

Dei unge sine næraste må òg så langt dei er i stand til, bidra til å stoppe den negative utviklinga, men sjølvsgat må faginstansane hjelpe til med råd, rettleiing og tiltaksplan for den enkelte. Her snakkar vi om barnevern, om justisvesen, om sosial-, helse- og utdanningssektorane. Vi må ha ei brei vinkling og ei sterk koordinering, slik at vi kan nå desse som kan vere i faresona.

Familie og lokalsamfunn trur eg òg vi kan nemne. Dei er i alle fall dei viktigaste ankerfesta for dei unge, og her må alle positive element i den enkelte sitt nærrområde stimulerast og aktiviserast.

Det er viktig å etablere eit system som gjer at unge lovbrutarar ikkje utviklar ein kriminell karriere, og at dei ikkje blir gjengangarar i systemet. Unge lovbrutarar under 18 år må få nye og andre moglegheiter enn berre å bli putta i fengsel. Bruk av konfliktråd, ungdomskontraktar og samfunnsstraff er moment i denne samanhengen.

Tilsvarande er rask reaksjon på lovbrøt gjorde av unge lovbrutarar viktig. Ingenting er meir øydeleggjande enn lang ventetid før ein får gjere opp for seg. Og mange unge held diverre fram med å gjere lovbrøt mens dei ventar på ein reaksjon frå systemet og samfunnet. Eg noterte med glede at justisministeren i sitt innlegg var inne på akkurat det same, at ein no skulle få meir fokusering på soningsproblematikken.

Enkelte miljø av innvandrarungdom har bidrege til auke av ran og vald, spesielt i storbyane. Venstre er oppteke av at ein går bakom tala og finn årsaka til dette. Forsking viser at desse ungdommane er overrepresenterte i fattigdomsstatistikken, og dei som er med i gjengar, er ofte unge som fell utanfor det etablerte samfunnet. Det handlar om identitet. Det handlar om samhald, vennskap og lojalitet, noko som mange i desse gruppene ikkje finn på skolar eller i andre ungdomsmiljø. Venstre sitt syn er at mykje av kriminaliteten som blir avla i desse miljøa, kan førebyggjast dersom hjelpeapparatet og andre gode krefter i det sivile samfunnet samarbeider tettare. Bete integrering vil vere ein nøkkelfaktor i denne samanhengen.

Politiet må naturlegvis nemnast. Flest mogleg politifolk må frigjerast frå byråkratiske oppgåver og få meir tid til politiarbeid. Det må brukast meir tid på å få stoppa gjengane som ranar og utøver vald mot andre unge, eller gjer kriminelle handlingar mot andre borgarar.

Venstre sin handlingsplan la opp til eit sterkt og tett samarbeid mellom ulike departement og faginstansar, og eg reknar med at justisministeren er samd i denne måten å jobbe på. Det kunne likevel vore litt interessant å høyre justisministeren si meining om denne handlingsplanen, og korleis han eventuelt blir følgt opp.

Ingrid Heggø (A) [12:04:25]: Etter å ha høyrte på Framstegspartiet her i stad fekk eg nesten lyst til å seia at det enklaste er jo pistol. Førebygging og rehabilitering var som vanleg ikkje vektlagt. Det var berre strengare straffer som vart vektlagt.

Det aller, aller viktigaste i denne saka meiner eg er å stoppa og hindra nyrekruttering. Det vert rekruttert svært unge inn i gjengane. Dei får tilgang til pengar – og dei brukar masse pengar. Mange opparbeider seg ei stor gjeld – svært stor gjeld. Uansett vert dei fanga, og dei har vanskeleg for å komma seg ut av denne vonde sirkelen.

For å hindra dette med nyrekruttering meiner eg at vi må tora tenkja både tradisjonelt og utradisjonelt. Tradisjonell førebygging er å gi kommunane ein økonomi slik at dei kan halda ved lag eit mangfald av fritidstilbod, at det er nok lærarar i skulen, osv. Eit utradisjonelt tiltak er bl.a. cricket-prosjektet til Ikhlal Khan i «WayBack». Slike prosjekt, der ein får tak i unge menneske, andre og tredje generasjons innvandrarar frå Pakistan, og får dei aktivisert i nasjonalsporten deira frå Pakistan, nemleg cricket, hindrar nettopp at desse unge kjem inn i gjengane. Slike og liknande prosjekt treng vi fleire av.

I denne debatten har eg òg lyst til å snakka om rehabilitering av dei som faktisk kjem i fengsel, slik at dei ikkje nyttar tida i fengslet til å utvida det kriminelle nettverket sitt, men at vi bryt den vonde sirkelen, at vi får dei ut av den kriminelle løpebana. Då trengst det meir midlar til kriminalomsorga. Det var difor sær viktig at den nye regjeringa greidde å auka òg denne posten på budsjettet for dette året. Innhaldet i soninga er viktig for rehabiliteringa.

Når dei kjem ut av fengslet, er det òg viktig at dei får ei oppfølging for å hindra tilbakefall. Justisområdet viser til fulle at det finst ikkje lette snarveggar. Vi må jobba systematisk og målretta, og det vert gjort. Vi må sjå heilskapen, og det vert òg gjort.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [12:07:05]: Dette er ein viktig debatt. Jeg vil berømme interpellanten, på same måte som mange andre har gjort i dag.

Mange lever i sterk frykt for de gjengene det her er snakk om. Mange trues, og også mange familier utsettes for grov vold fra gjengmedlemmer, f.eks. fra en ekte-mann, kjæreste, far. Dette er det flere av oss som har vært borti. I tillegg er det ille at de også ses på som forbilder, ofte i mangel av gode rollemodeller og valgmuligheter for barn som vokser opp. Jeg syns filmen «Izzat», som har gått tidligere, på en god måte viste noe av problematikken når det gjelder både oppvekstvilkår for barn og vanskeligheten med å bryte ut hvis en først er blitt en del av disse gjengene.

Jeg vil trekke fram tre forhold som jeg mener er viktige for å forhindre at gjengmedlemmer får lov til å fortsette å være idealer.

For det første er det viktig at barn og unge får trygge oppvekstvilkår, enten de er etnisk norske eller har minoritetsbakgrunn. Når det gjelder minoritetsbarn, er det selvfølgelig noen spesielle problemstillinger. Det handler særlig om norskkunnskaper – også norskkunnskaper for deres foreldre – og om det å styrke foreldrerollen slik at de kan ha autoritet i forhold til sine barn og forstå det samfunnet barna deres lever i, og de utfordringene barna har. Det gjelder kontakten mellom foreldre og skole, som er kjempeviktig. Det gjelder fritidstilbud, noe ikke minst det borgerlig styrte Oslo har store problemer med for tida.

(Thorkildsen)

Det gjelder også dette med at barn blir tatt ut av skolen og sendt til hjemlandet sitt, som også berører norskkunnskaper. Det gjelder samarbeid lokalt, f.eks. via SLT, Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak, som flere har vært inne på, noe de har klart mange steder. Jeg har sjøl vært på Stovner politistasjon og sett hvordan man kan jobbe langsiktig også, hvis man slipper et stadig krav om konkurranseutsetting, som hindrer langsiktighet i de tiltakene man bygger opp. Barnehagetilbud er selvfølgelig også viktig.

Jeg har også lyst til å trekke fram en samtalegruppe på Stovner, hvor man nettopp jobbet med innvandrerdokument for å styrke deres tro på seg sjøl. Der kom det fram at felles for alle gruppedeltakerne var at de måtte lete i hukommelsen for å komme på positive opplevelser med voksne. Noen av deltakerne hadde overhodet ikke en eneste positive opplevelse med voksne som de kunne trekke fram.

For det andre må innvandrerbefolkningen og ungdom med minoritetsbakgrunn oppleve seg inkludert i Norge. Det må nytte å ta en utdanning. Skolen må følge opp foreldrene i større grad – man må ta innover seg at det kan være helt nødvendig – og det må tilrettelegges mer for dem som ikke er så teoristerke som andre. Jeg syns at filmen «Ungdommens råskap» illustrerer ganske godt noen av de problemstillingene som ungdom kan stå overfor, spesielt hvis de ikke er så skoleflinke som vi som sitter på Stortinget, er. Diskriminering og en debatt som stort sett handler om det negative med minoriteter i Norge, støter folk vekk og fører til manglende lojalitet. I tillegg opplever mange at det ikke nytter å utdanne seg eller søke jobber, fordi de har sett hvordan innvandrere diskrimineres i Norge.

Det tredje poenget er at politiet må få backing slik at de kan konsentrere seg om gjengkriminaliteten, og vi må også sørge for en aggressiv inndragningspolitikk. Jeg er veldig glad for at statsråden var inne på dette, at han vil gå igjennom det, og at han også vil gå igjennom forhold knyttet til det å bære våpen på åpen gate og slå hardt ned på det.

Jeg mener at det må utmåles strenge straffer i disse tilfellene. Men man må også ha en differensiert politikk, avhengig av om det er unge lovbytere, eller om det er folk som har lang fartstid. Da er det en annen sak. Men det å bare satse på fengsel, uten å sørge for skikkelig rehabilitering, er bare å utsette problemet, for de kommer tilbake og fortsetter i samme leia. Noen blir også verre. Mange kommer ut og fortsetter sin såkalte «AS kriminalitet». De driver litt her og litt der. De har løse sammenslutninger, som ikke er faste gjenger, men hvor man driver med ulike typer kriminalitet.

Jeg vil trekke fram tre ting i forhold til rehabilitering. Det ene er tiltak overfor gjengangere, som har fungert rimelig bra, men hvor man har noen utfordringer. Det er Stifinner'n i Oslo fengsel, hvor jeg sjøl har møtt folk som faktisk har vært med både i A-gjengen og i B-gjengen, men som gjennom systematisk jobbing med volds- og aggresjonsproblematikk, med nettverk, med rusproblemer og med deres kriminalitet faktisk har klart å snu folk. Det

siste er Brobyggerprosjektet i Oslo, som også er kjempebra, og som faktisk er initiert av minoritetsbefolkningen sjøl, bl.a. av kvinner som opplevde det som veldig problematisk at man ikke tok tak i kriminaliteten som særlig mange fra deres egne samfunn stod bak. Dette er evaluert i år av KRUS. Jeg håper statsråden tar tak i den evalueringsrapporten og ser på hvordan vi kan videreutvikle Brobyggerprosjektet.

Jan Bøhler (A) [12:12:29]: Jeg takker alle deltakerne i debatten for mange gode innlegg. Jeg er også glad for at mange av innleggene la vekt på forebygging og rehabilitering. Jeg kan nevne et eksempel på dette som jeg selv har sett på nært hold. Som jeg nevnte i innlegget mitt, har det på Furuset i Oslo nå oppstått noe som heter Furusetgjengen, som jobber for en av hovedgjengene – A-gjengen og B-gjengen. På Furuset ble fritidsklubben stengt for en del år siden, på 1990-tallet. Politiet fortalte meg helt konkret at da den klubben forsvant – mange av dem som var i faresonen, hadde der et oppholdssted med muligheter for å utvikle seg i en annen bane – ble miljøet på Furuset vanskeligere. Det er åpenbart at dette har en tett sammenheng med forebygging, aktivt lokalt i hvert nærmiljø.

Vi er sikkert alle enige om at når det er slik at foreldre f.eks. i det samme miljøet forteller meg at det snakkes blant ungdommen på skolen om tøffingene i A-gjengen og B-gjengen som idealer – det snakkes om dem slik fordi de som er beskrevet her, har rikdommene, og de lever som kriminelle – er det klart at det er viktig at disse blir tatt. Hvis opplevelsen er at det går an å gå rundt slik i 25 år, er det klart at det er forebygging å ta dem. For det er klart at det å ta kriminelle, rydde opp, gjør inntrykk på dem som går i skolegården og snakker om dette. Så jeg tror det er en veldig nær sammenheng mellom forebygging og det å lykkes i å rulle opp disse gjengene.

Jeg så som fritidsarbeider det miljøet som ble Tveita-gjengen, utvikle seg. Det ble rullet opp. Politiet gjorde en veldig sterk innsats for å ta dem. Noen av dem har dukket opp i andre miljøer, men gjengen ble rullet opp. Det fikk store positive ringvirkninger for det miljøet på Trosterud, Haugerud og Tveita i Oslo hvor de hadde sitt utspring. Så det er en nær sammenheng mellom det å oppløse gjenger og det å drive et godt forebyggende arbeid.

Når voldsepisoder skjer – det har nå skjedd på Furuset, det har skjedd flere på Stovner, og jeg har nevnt andre områder – oppleves det som truende i flere år av folk som ferdes i de miljøene. Dette har betydning for levekårene til folk. Representanten Syversen var inne på at det opplevde også er viktig for hvordan folk har det i lokalmiljøene. Når det i år, pr. 1. mai, er 238 episoder med betydelig skade, altså voldshandlinger, er det ikke bare innbilt, det er realiteter. Jeg håper at resultatet her blir at vi får en langvarig, god, samordnet aksjon mot denne kriminaliteten.

Statsråd Knut Storberget [12:15:53]: Dette syns jeg har vært en veldig god debatt. Det er mange av innleggene som vil kunne bidra til at vi kan gjøre noen grep i forhold til den utfordringen som interpellanten peker på. Debatten har vært veldig konkret – den har konkretisert en

god del tiltak. Jeg er glad for at det ser ut til at noen av de tiltakene jeg sjøl lanserte, særlig opp mot inndragning, er det bred støtte for, og at vi jobber videre langs de aksene også i forhold til kniver og andre våpen i Oslo og andre steder i landet.

Jeg har innledningsvis lyst til å si at det på mange måter ikke er gjengene vi vil til livs, det er handlingene og aktivitetene til gjengene. Noen av oss har jo faktisk positive begreper knyttet til det å være i en gjeng. Jeg skulle ønske meg en situasjon, både i Oslo og ellers i landet, hvor vi hadde tette og gode miljøer rundt ungdom, som kunne betraktes som den gode gjengen, hvor man helt klart tok avstand fra aktivitetene til mange av de gjengene vi i dag snakker om.

Jeg prøvde innledningsvis i debatten å advare mot å gjøre dette bare til en politidebatt. Det har det slett ikke blitt. Jeg syns på mange måter representanten Elisabeth Aspakers innlegg gav et veldig godt uttrykk for bredden i alle de tiltakene som vi må ha med oss. Det er litt lett, når vi står overfor såpass akutte og alvorlige problemer, at vi kanskje stormer til de enkleste løsningene, og så lar vi mye av forebyggingen og mange av de andre tiltakene ligge igjen. Det å ha en bredde i strategien tror jeg er helt avgjørende.

De elementene som representanten Ballo var inne på i forhold til å skape spenning mellom grupper, er avgjort viktige hvis vi nå skal kunne klare å komme nærmere inn på disse miljøene – ikke sette grupper opp mot hverandre, men gi folk følelsen av og muligheten til å kunne utvikle seg både i skole og jobb, sjøl om de har noe annerledes for- og etternavn og et noe annet utseende enn de fleste av oss andre.

Representanten Ludvigsen utfordret meg i forhold til handlingsplanen når det gjelder barne- og ungdomskriminalitet. Ja, det er en handlingsplan som flere av oss har gitt støtte til gjennom mange år. Men jeg må samtidig si at jeg syns tida er inne for – også når det gjelder denne typen handlingsplaner – å kunne vise handling. På dette feltet har vi ganske mye planmateriale, og for Regjeringas del har vi ikke som ambisjon å lage særlig mye mer planverk på akkurat dette området. Det er først og fremst å gjøre planene operative som er den store utfordringen for oss.

Jeg vil bare si til representanten Syversen: Jeg er veldig glad for støtten når det gjelder spørsmålet om inndragning. Vi ser på spørsmålet med å utvide muligheten for utvidet inndragning, men også for å få domstolene til å bruke inndragningsinstituttet mer.

Representanten Prestrud var inne på flere viktige forhold i debatten, som spørsmålet om vitnebeskyttelse. Men også spørsmålet om innsynsbehandling vil jeg gjerne nevne. Høyesterett har jo nylig avsagt en kjennelse som etterkommer innsynsbehandling ganske vidt. Der vil vi ta initiativ til et lovarbeid som om mulig skal begrense den typen innsyn. (Presidenten klubber.) – Det er det jeg rekker.

Presidenten: Dermed er interpellasjonsdebatten i sak nr. 2 slutt.

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om tilleggsbevilgning på statsbudsjettet for 2006 i forbindelse med nye undersøkelser av fiskefartøyet «Western»s forlis 6. februar 1981 (Innst. S. nr. 129 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 41 (2005-2006))

Thore A. Nistad (FrP) [12:19:44] (ordfører for saken): Fiskefartøyet «Western» forliste på vei fra Lovund til Myken i Nordland 6. februar 1981. Forliset ble gransket av den faste undersøkelseskomisjonen for visse ulykker innen fiskeflåten, som konkluderte med at «Western» hadde forlist som følge av kantring grunnet dårlig stabilitet i kombinasjon med vanskelige bølgeforhold, og at fartøyet deretter hadde sunket i løpet av kort tid.

Stortinget, ved kontroll- og konstitusjonskomiteen, bad i brev av oktober 2004 justisministeren vurdere spørsmålet om ny granskning av forliset av «Western», med utgangspunkt i henvendelser fra pårørende til omkomne og materiale som de hadde framskaffet.

En enstemmig komite viser til at de etterlatte har bedt om at saken tas opp igjen, og komiteen er enig med de etterlatte i at saken skal tas opp på nytt, slik at den kan bli best mulig belyst, og slik at saken kan avsluttes på en verdig måte.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:21:03] (komiteens leder): Rett før jul behandlet Stortinget erstatningsspørsmålet etter «Utvik Senior»-saken, og i dag vil Stortinget bevilge midler slik at en ny granskning etter «Western»-forliset kan igangsettes. Felles for begge disse sakene er at ulykken har rammet to små samfunn hardt, familier står igjen med store tap, og det berører alle oss som bor langs kysten.

Saksordføreren, Thore A. Nistad, redegjorde for forløpet i denne saken, så det skal jeg ikke komme inn på. Men det som er sikkert, er at konklusjonen til undersøkelseskomisjonen i ettertid har skapt mye strid, og det har vært mange teorier rundt forliset. Særlig for de etterlatte har det vært tungt ikke å vite med sikkerhet hva som skjedde. Derfor har mange enkeltpersoner og ulike organisasjoner, som Fiskarlaget, arbeidet for å få en ny granskning.

Bondevik II-regjeringen vedtok i fjor sommer at det skulle igangsettes en ny granskning. Jeg er glad for at Regjeringen nå har tatt ansvar for å bevilge de nødvendige midlene, slik at granskningen kan komme i gang.

De etterlatte har i mange år levd med spørsmålene etter ulykken. De har også bidratt med å framskaffe materiale og dokumentasjon som gjorde at undersøkelseskomisjonen kom fram til at det burde gjøres nye granskninger. Jeg håper at granskningen kan bidra til at de etterlatte får de svarene de trenger, men granskningen kan også bidra til at vi får mer kunnskap om hvordan vi kan forebygge og forhindre slike alvorlige ulykker langs kysten. Fiskerieringen er jo en svært risikoutsatt næring. Derfor har vi et ansvar for at fiskere, deres pårørende og alle som bor

langs kysten, skal føle trygghet for at regjering og storting har fokus på sikkerhet og forebygging.

Jeg må si at det var med en viss overraskelse jeg i dag kunne registrere Fremskrittspartiets uttalelser om at dette er noe Regjeringen er blitt presset til. Dette er en sak som har rammet og berørt mange sterkt, og er derfor ikke en sak som skal brukes til å slå billig politisk mynt på. Derfor reagerer jeg sterkt på det jeg oppfatter som et populistisk forsøk fra Fremskrittspartiet på å lage motsetninger i denne saken.

Jeg føler meg rimelig sikker på at et samlet storting støtter at midlene skal bevilges, slik at granskingen av «Western»-forliset kan komme i gang. Og nettopp denne enigheten bidrar til at vi kan få en verdig avslutning på denne saken.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:23:36]: Det står selvfølgelig representanten Bjørnflaten fritt å synes akkurat hva hun vil om Fremskrittspartiets politikk, og det må hun gjerne fortsette med.

Faktum i denne saken, enten Bjørnflaten liker det eller ikke, er at Knut Storberget som statsråd innledningsvis sa at det fantes ikke midler til å starte denne granskingen. Han poengterte at justisminister Dørum ikke hadde lagt dette inn i budsjettet, og at det ikke var mulig å få gjennomført granskingen. Etter et press – som jeg oppfatter var både innad i regjeringspartiene og i opposisjonen på Stortinget – snudde dette seg, og man kom tilbake og la fram et forslag om at man skulle ta tak i det likevel.

Man fremmer i dag et forslag om å bevilge midlene, og det skal jeg gi honnør for. Men det som i alle fall er tilfellet, er at innledningsvis var ikke den sittende regjeringen like positiv som det den er i dag.

Statsråd Knut Storberget [12:24:41]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt at jeg skulle ta ordet, men den siste runden foranlediger jo det.

Man kan noen ganger stille seg spørsmålet: Hva er det som gjør at regjeringer tar beslutninger? Vi lever jo ikke i noe vakuum med hensyn til hva vi synes er viktig, og hva

vi ikke synes er viktig. Jeg vil sterkt avvise at det har vært noe som helst press som skulle være illegitimt i denne saken – snarere tvert imot. Regjeringen har sett det som særlig viktig at vi får på plass denne granskingen. Når det ikke ligger penger i budsjettene som Stortinget vedtar, må Regjeringen og jeg som statsråd ta ansvaret for å fremme nettopp en slik sak som Stortinget i dag skal behandle. Jeg synes på mange måter det er den ryddigste måten å gjøre det på for å skaffe dekning for dette.

Det er åpenbart at Regjeringen mener at det er viktig at vi får gransket saken. Hvis ikke, hadde vi jo kunnet henvide dette videre til revidert nasjonalbudsjett, til spørsmålet om neste års statsbudsjett osv. Men bakgrunnen for at vi kom med en egen proposisjon, er at vi mente at det var viktig å ta tak i dette, og at vi faktisk fikk levert på dette feltet. I så måte er jeg helt enig i representanten Bjørnflatens betraktninger om denne type saker. Det sitter etterlatte som har klare forventninger om oppklaring av en sak, som også kan ha konsekvenser for øvrige saker. Etter min mening er dette svært lite egnet til å lage særlig partipolitisk strid ut av. Da kunne vi dratt mange resonnementer om hvem som har lagt inn hva i hvilke som helst budsjetter. Det synes jeg er unødvendig, all den tid Stortinget i dag fint ser ut til å kunne samle seg om denne proposisjonen.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå nedanfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutt, sa

presidenten: Stortinget går då til votering.

I sakene nr. 1 og 2 ligg det ikkje føre noko voterings-tema.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde tilrådd:

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
461		Særskilte ulykkeskommisjoner	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s med	7 000 000
		fra kr 0 til kr 7 000 000	

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

S a k n r . 4

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er dagens kart handsama ferdig.

Ber nokon om ordet sett i høve til § 37 a i Stortingets forretningsorden? – Møtet er slutt.

Møtet slutt kl. 12.35.